

Pięć lat Muzeum Miejskiego w Tychach

Kolekcje, darczyńcy, wydarzenia

Pięć lat Muzeum Miejskiego w Tychach

Kolekcje, darczyńcy, wydarzenia

Pod redakcją
Marii Lipok-Bierwiałzonek
i Joanny Kucz-Pieczki

Tychy 2010

Wydawca
Muzeum Miejskie w Tychach

Instytucja finansowana z budżetu miasta Tychy

© Muzeum Miejskie w Tychach

Redakcja
Barbara Niedoba

Projekt okładki
Agnieszka Czyżewska

Zdjęcia

Archiwum Muzeum Miejskiego w Tychach (Agnieszka Czyżewska, Jacek Dębski, Radosław Klimontowicz, Joanna Kawa-Jawilak, Barbara Kopia, Joanna Kucz-Pieczka, Maria Lipok-Bierwiazzonek, Agnieszka Ociepa, Marcin Sitko, Agnieszka Szymula), Archiwum Kompanii Piwowarskiej SA (s. 10 lewe), Archiwum Urzędu Miasta w Tychach (s. 6), Galeria Starmach w Krakowie (s. 69-71) oraz Krystyna Kurzydym (s. 27, 31) i Lidia Rogowicz (s. 24, 25, 32-35, 50 środkowe, 51-55, 60-62, 72 górne)

Opracowanie graficzne, skład
Krzysztof Skrzypek

ISBN 978-83-62193-04-2

Muzeum Miejskie w Tychach
43-100 Tychy, ul. Katowicka 9
dyrekcja@muzeummiejskie.tychy.pl
www.muzeummiejskie.tychy.pl

Promocja
j.kucz@muzeummiejskie.tychy.pl

Druk
Drukarnia Wy-Druk
Katowice, ul. Warsztatowa 8b

MUZEUM
MIEJSKIE
W TYCHACH

ULICE, PLACE, DOMY...
TYCHY I ZIEMIA PSZCZYŃSKA
NA DAWNEJ POCZTOWCE

STO LAT Z ŻYCIA MIASTA

TYCHY I TYSZANIE W XX WIEKU

MUZEUM MIEJSKIE
W TYCHACH

Wyjątkowe muzeum

Muzeum Miejskie w Tychach obchodzi dziś swoje pięciolecie. Można by żartem powiedzieć, że to drewniana rocznica, jak w małżeństwie. Muzeum przez ten czas na stałe związało się z miastem, węzłem nierozzerwalnym i wyjątkowym. Ugruntowało swoją pozycję w świadomości tyszan i jest jednym z najważniejszych miejsc, w których należy i wypada bywać! Jego otwarcie stało się koniecznością, wyrosło z potrzeby wszystkich mieszkańców.

Stworzenie muzeum pięć lat temu to dowód, że potrafimy zadbać o wszystko, co składa się na historię miasta. Wspólnie ukształtowaliśmy bowiem miejsce, które scala tyszan, uczy nas własnej tożsamości, porządkuje wiedzę o miejscach nam najbliższych, ale i o regionie w kontekście kulturowym, historycznym i socjologicznym.

Wystawy czasowe organizowane kilka razy w roku, liczne wydawnictwa wartościowe merytorycznie i bogato ilustrowane, cykle spotkań z historią, folklorem, sztuką, wykłady o architekturze, atrakcyjne konkursy dla młodzieży i dorosłych, to działania tyskiego muzeum, o których trzeba wspomnieć.

Muzeum to też jego pracownicy, dysponujący dużą wiedzą na temat historii, kultury, tradycji i folkloru nie tylko Tychów, ale całego Górnego Śląska. To dzięki nim do tyskiego muzeum przybywają goście z kraju i z zagranicy, ciekawi wiedzy o śląskiej ziemi. Chcą jej dotknąć i zobaczyć z bliska, chcą ją poznać.

Muzeum Miejskie w Tychach pozwala ujrzeć nowe oblicze naszego miasta i naszego regionu. Bo Śląsk to nie tylko kopalnie i kominy, to również bogactwo historii. Tę historię gromadzi, opisuje i przedstawia właśnie instytucja, której jubileusz świętujemy.

Nie mam wątpliwości, że nasze Muzeum jest i będzie wyjątkowym miejscem – dla nas i dla przyszłych pokoleń.

Andrzej Dziuba
Prezydent Miasta Tychy

Adaptacja budynku dawnej
suszarni młóta w tyskim browarze
na potrzeby Muzeum Miejskiego,
czerwiec 2004

Jak powstawało Muzeum Miejskie

Tychy i historia

Tychy w 1950 roku były liczącą około trzynaście tysięcy mieszkańców miejscowością. Pod względem ustroju prawnego była to gmina wiejska, mimo małomiasteczkowego charakteru zabudowy oraz pozarolniczych źródeł utrzymania znaczącej większości ludności. Świeża była wówczas pamięć przyznania Tychom w styczniu 1934 roku częściowych praw gminy miejskiej (odebranych w 1945 roku). W październiku 1950 roku Prezydium Rządu przyjęło uchwałę o budowie w Tychach nowego miasta, w sąsiedztwie starej zabudowy. Powstawały Nowe Tychy (nazwa w tej formie, choć przez kilkanaście lat powszechnie używana, oficjalnie nigdy nie została nadana, zgodnie z prawem miasto zawsze nazywało się Tychy).

Wielka socjalistyczna budowa na długie lata przysłoniła zainteresowanie tradycjami kulturowymi starej osady, a z drugiej strony tworzenie „nowego” kazało patrzeć ku przyszłości, nie wstecz. Przez kilka dziesięcioleci nie było zatem w mieście atmosfery ani politycznej woli, by dokumentować przeszłość, zarówno tę dawną, jak i dzieje wielkiej socjalistycznej inwestycji. Ta budowa była tak świeża, realna, obecna wokół, co najwyżej zaledwie „z wczoraj”, że nie wydawała się historią. Wykorzystywano ją natomiast propagandowo – przez wszystkie lata realnego socjalizmu. Z tych samych propagandowych powodów przez czterdzieści lat budowy w wypowiedziach przedstawicieli władz miasta nie pojawiały się odniesienia do symbolicznych dat z przeszłości, jak na przykład rok 1467 (pierwsza wzmianka o Tychach w źródłach historycznych). Nie sięgano do faktów z odległej historii w pracy edukacyjnej miejscowych szkół. Rozwijano natomiast dumę z budowy socjalistycznego miasta.

Do 1989 roku miłośnikom historii musiała wystarczyć wydana w 1939 roku monografia miejscowości autorstwa Ludwika Musioła, monografia miasta i powiatu z 1975 roku, przygotowana pod redakcją Jana Kantyki (mocno eksponująca dzieje ruchu robotniczego przed 1939 rokiem) oraz rozproszone artykuły pojawiające się w prasie lokalnej, zwłaszcza od początku lat osiemdziesiątych XX wieku

(np. od 1981 roku na łamach „Echa” artykuły o historii Tychów i okolicy publikował Alojzy Lysko¹).

Po 1989 roku nastąpił renesans zainteresowania lokalną historią. Powstało wiele artykułów, książek. Zarząd Miasta zdecydował o wydaniu reprintu przedwojennej monografii Musioła oraz o opracowaniu i wydaniu wielkiej nowej monografii miasta, przygotowanej pod redakcją Marka S. Szczepańskiego².

Do 2004 roku nie było jednak w Tychach muzeum.

Początki starań o utworzenie muzeum

Po raz pierwszy idea utworzenia muzeum w Tychach sformułowana została w latach osiemdziesiątych dwudziestego wieku. Działające wówczas Towarzystwo Miłośników Ziemi Tyskiej³ chciało stworzyć placówkę, która przedstawiałaby historię budowy miasta. Powstał nawet, przygotowany przez Pracownię Konserwacji Zabytków z Krakowa, projekt architektoniczny adaptacji na siedzibę muzeum osiemnastowiecznego pałacu książąt pszczyńskich przy ulicy Katowickiej 2. Zamysły Towarzystwa nie zostały jednak wcielone w życie, chociaż jeszcze w 1987 roku Jan Kulbicki, ówczesny dyrektor Wydziału Kultury w tyskim Urzędzie Miasta, z projektem adaptacji pałacu na muzeum w ręku, oglądał w towarzystwie Marii Lipok-Bierwiazzonek wnętrza pałacowe analizując realność przedsięwzięcia.

Idea założenia w Tychach muzeum pojawiła się ponownie w 1996 roku. W tym czasie w Muzeum Śląskim w Katowicach trzy etnografki – Maria Lipok-Bierwiazzonek, Maria Michalczyk i Krystyna Pieronkiewicz – przygotowywały wystawę poświęconą ziemi pszczyńskiej, z ambicją pełnego pokazania jej tradycji, z uwzględnieniem całego obszaru tej ziemi. Okazało się wówczas, że w zbiorach muzeów śląskich brak eksponatów ilustrujących tradycje kulturowe społeczności miejskich Tychów i Mikołowa. Aby takie wątki mogły się pojawić na wystawie konieczne okazało się wypożyczenie wielu pamiątek, fotografii, dokumentów od osób prywatnych – od mieszkańców Tychów i Mikołowa. Rozpoczęła się wędrówka do domów wielu tyskich rodzin z prośbą o wypożyczenie różnych obiektów. Wstępne rozeznanie co do zasobów rodzinnych pamiątek o muzealnej wartości przyniosła zorganizowana dwa lata wcześniej, w 1994 roku, wystawa Korzenie zagubione, zapomniane, przygotowana z inicjatywy Aleksandry Suchowiejko i Ireneusza Batora, a eksponowana w tyskiej Galerii Miriam.

Wspomniane działania uzmysłowiły potrzebę utworzenia muzeum w Tychach, przypomniały ideę sformułowaną po raz pierwszy przed dekadą. Muzeum w Tychach? Dlaczego nie – pod takim tytułem ukazał się 10 kwietnia 1996 roku na łamach „Echa” wywiad Mariana Ryglewicza z Marią Lipok-Bierwiazzonek (Ryglewicz powracał do tego wątku jeszcze kilkakrotnie⁴). Sprawa budziła coraz

¹ A. Lysko jest autorem publikowanych w „Echu” szkiców historycznych o Tychach i ich dzielnicach, w tym o miejscowościach, które w 1975 roku włączono w granice administracyjne miasta; pisał m.in. o Bieruniu, Bija-sowicach, Bojszowach, Cielmicach, Hołodunowie, Jaroszwicach, Lędzinach, Paprocanach, Ścierniach, Świerczyńcu, Urbanowicach.

² Tychy 1939-1993. Monografia miasta. Red. M. S. Szczepański, Tychy 1996.

³ Do Towarzystwa Miłośników Ziemi Tyskiej należeli m. in.: Ryszard Pojda (prezes i patron), Józef Mądry (główny animator), Franciszek Serafin, Władysław Wtorek, Alojzy Lysko, Witold Kołban, Jan Wyżgoł (redaktor naczelny „Echa”). Użyte w nazwie towarzystwa określenie „ziemia tyska” jest ahistoryczne – Tychy były zawsze częścią historycznej ziemi pszczyńskiej. Towarzystwo poprzez nazwę chciało się jednak odróżnić od powstałego nieco wcześniej Towarzystwa Miłośników Ziemi Pszczyńskiej i wyraźnie określić obszar objęty zainteresowaniem: Tychy z wszystkimi miejscowościami włączonymi po 1975 roku w granice miasta.

⁴ M. in. M. Ryglewicz: W kapciach przez pałac, czyli Muzeum w Tychach. Wywiad z Marią Lipok-Bierwiazko-

większe zainteresowanie społeczne. Ale nie brakło również głosów sceptyków wątpiących, czy to muzeum będzie miało co zbierać i eksponować.

Dyskusja na temat powołania muzeum odbyła się na posiedzeniu ówczesnej Komisji Oświaty, Kultury i Sportu Rady Miasta Tychy, kierowanej przez Jarosława Banysia. W rezultacie we wrześniu 1996 Maria Lipok-Bierwiazzonek (wówczas kurator ds. historii i kultury regionu w Muzeum Śląskim) na sesji Rady Miasta Tychy przedstawiła pismo, w którym podała argumenty za powołaniem muzeum w Tychach. Podkreśliła wyjątkowość historii miasta – z uwagi na dzieje do 1950 roku (wieś książęca, browar, tradycje kulturowe ziemi pszczyńskiej) oraz po 1950 roku (budowa miasta, zasiedlenie go przez ludność pochodzącą z całej Polski). Rada Miasta jednogłośnie przyjęła uchwałę intencyjną w sprawie utworzenia placówki.

Istotną sprawą było znalezienie obiektu na siedzibę muzeum. Rozważano ulokowanie go w dawnym pałacu książęcym w sąsiedztwie browaru – obiekt ten wymagał jednak remontu związanego z wielkim nakładem środków, na co nie było pieniędzy w budżecie gminy. Wobec odkładania decyzji o utworzeniu muzeum na jednym z Tyskich Seminariów Majowych, na wniosek autorki idei, wpisano tę sprawę na listę zadań koniecznych do uwzględnienia w strategii gminy.

W sierpniu 2000 roku Rada Miasta Tychy podjęła uchwałę w sprawie utworzenia i nadania statutu samorządowej instytucji kultury pod nazwą „Muzeum w Tychach” – ale nadal nie było decyzji co do lokalizacji placówki.

W 2003 roku rozpoczęły się jednak rozmowy pomiędzy prezydentem miasta Andrzejem Dziubą a przedstawicielami Kompanii Piwowarskiej w sprawie użyczenia dla muzeum w Tychach jednego z zabytkowych budynków browaru. Wiązało się to z przygotowaniami do utworzenia Tyskiego Muzeum Piwowarstwa. Na jego potrzeby zaadaptowany został budynek dawnej kaplicy ewangelickiej, wzniesiony na terenie browaru w 1902 roku na polecenie księcia pszczyńskiego. Sąsiadujący z tym obiektem zabytkowy budynek pierwotnej suszarni młóta (odpadów z jęczmienia), z 1909 roku, postanowiono przeznaczyć na siedzibę Muzeum Miejskiego w Tychach. Projekt adaptacji zabytkowych budynków na kompleks muzealny powierzono Tomaszowi Koniorowi i Krzysztofowi Baryszowi⁵. Koszty projektu i prac adaptacyjnych w całości pokryła Kompania Piwowarska, stając się w ten sposób wielkim, zasłużonym mecenasem muzeum.

Realizacja idei

Dnia 15 czerwca 2004 roku, kiedy trwały jeszcze prace budowlane w obiektach przyszłego zespołu muzealnego, prezydent miasta Tychy Andrzej Dziuba oraz dr Jan Wistuba, ówczesny dyrektor ekonomiczny (i prokurent) Kompanii Piwowarskiej, podpisali umowę intencyjną między miastem i Kompanią o użyczeniu przez Tyskie Browary Książęce wspomnianego budynku młotowni na siedzibę Muzeum Miejskiego w Tychach.

W początkach czerwca rozpoczęła się społeczna zbiórka darów dla tworzącego się muzeum. W Miejskim Centrum Kultury przy alei Niepodległości utworzono

nek. „Echo”, 26.03.1997, s. 10. Tegoż: Muzeum w Tychach to dobry pomysł. „Echo”, 18.05.1997, s. 9. „Echo” objęło wówczas, jak napisał Marian Ryglewicz, „samozwańczym patronatem” sprawę utworzenia muzeum w Tychach.

⁵ Projekt i realizacja adaptacji obu obiektów w 2005 roku zostały uznane za najlepsze wnętrza w konkursie pod patronatem wojewody śląskiego.

punkt przyjmowania darów dla muzeum⁶. Tyszenie przynosili tu archiwalne fotografie, dokumenty, stroje ludowe, sprzęty, modlitewniki. Wśród osób, które jako pierwsze odpowiedziały na opublikowany w prasie anons o zbieraniu darów, był Zygmunt Kubski, przez kilka dziesięcioleci fotografujący budowy Nowych Tychów - przyniósł negatywy i fotografie. Róża Łątka podarowała do tworzących się zbiorów oryginalne zdjęcie ślubne swoich rodziców z 1913 roku (piękne powiększenie naklejone na zabytkowy karton). Łucja Staniczek ofiarowała stroje ludowe. Antoni Toborowicz podarował do zbiorów swoją rzeźbę Kwiat, a Leszek Waliszewski swoje pamiątki z internowania w czasie stanu wojennego.

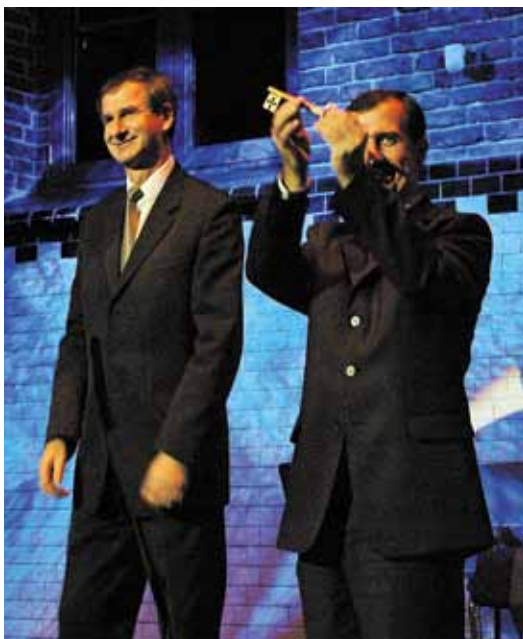
15 listopada 2004 roku prezydent Andrzej Dziuba podpisał zarządzenie w sprawie rozpoczęcia działalności Muzeum Miejskiego w Tychach. Tydzień później, podczas uroczystości otwarcia Tyskiego Muzeum Piwowarstwa, Paweł Sudoł, prezes Kompanii Piwowarskiej, wręczył prezydentowi Andrzejowi Dziubie symboliczny klucz do Muzeum Miejskiego w Tychach.

1 grudnia 2004 roku na stanowisko dyrektora Muzeum Miejskiego w Tychach prezydent powołał dr Marię Lipok-Bierwiazzonek, która, zaopatrzona w prezydenckie pełnomocnictwo, w pierwszej kolejności musiała załatwić wszystkie formalności niezbędne dla uruchomienia funkcjonowania nowej instytucji: wpis do rejestru, pozyskanie numerów REGON i NIP, założenie konta bankowego, zamówienie pieczęci, sprzętów biurowych, komputerów, ksiąg inwentarzowych, do których wpisuje się muzealia itp. Jedną z pierwszych decyzji było zatrudnienie głównej księgowej, najważniejszego pracownika po dyrektorze (została nią Teresa Rozwadowski) oraz zamieszczenie w prasie anonsu o naborze pracowników.

Organizacja pracy w muzeum na dobre ruszyła w styczniu 2005 roku. Pracę rozpoczęli kolejni pracownicy⁷. Do ksiąg inwentarzowych wpisano pierwsze eksponaty. Zamówiono sprzęt magazynowy i ekspozycyjny (ruchome ścianki, relingi, gabloty, antyramy, kioski multimedialne).

na dole po lewej
Podczas otwarcia Tyskiego
Muzeum Piwowarstwa prezydent
Andrzej Dziuba otrzymał klucz do
Muzeum Miejskiego w Tychach
od Pawła Sudoła, prezesa Kom-
panii Piwowarskiej,
listopad 2004 r.

na dole po prawej
Rzeźba Antoniego Toborowicza
Kwiat – pierwszy eksponat
w zbiorach Muzeum Miejskiego
w Tychach

⁶ Od czerwca do grudnia 2004 w Miejskim Centrum Kultury dwa razy w tygodniu, po południu, dyżuruwała przyjmując dary Barbara Kopia.

⁷ Od stycznia 2005 – Jadwiga Rudnicka jako specjalista ds. administracji i Agnieszka Szymula, etnograf, od marca 2005 kilku następnych: Agnieszka Ociepa - historyk, Agnieszka Czyżewska – artysta plastyk, Marcin Sitko – jako organizator wydarzeń muzealnych i fotograf

Wnętrze muzeum,
styczeń 2005 r.

Muzeum powstało, ale społeczność miasta czekała na jego otwarcie dla zwiedzających. Najważniejszym zadaniem było zatem przygotowanie pierwszej wystawy. Wielka sala ekspozycyjna stała jeszcze pusta – ale intensywnie pracowano nad realizacją inauguracyjnej wystawy. Z reguły trwa to dość długo, przynajmniej rok – jednak w Tychach odbywało się to w niezwykle tempie. Poszukiwano eksponatów niezbędnych dla stworzenia wystawy, która miała pokazać zmiany w Tychach na przestrzeni XX wieku. Zakupiono zabytkowe meble jako wyposażenie izby śląskiej. Pracownicy muzeum pojechali do Warszawy do Doroty Wejchert-Gajczyk (córkę Hanny i Kazimierza Wejchertów) i przywieźli kilka wielkich albumów z fotografiami, wycinkami prasowymi i pamiątkowymi dokumentami, jakie przez lata gromadzili profesorostwo Wejchertowie (część tego zbioru pani Dorota podarowała muzeum). Tyska Pracownia Planowania Przestrzennego przekazała część dokumentacji po zlikwidowanym Miastoprojekcie, Urząd Miasta

Dary do muzeum przekazuje
Marta Makowska, luty 2005 r.

Grzegorz Ratajski przekazał do
zbiorów muzeum archiwalne
nagrania zespołu Passaty,
luty 2005 r.

Łucja Staniczek przekazuje
w darze dokumenty rodzinne,
luty 2005 r.

Wizyta pracowników muzeum
u Doroty Wejchert-Gajczyk
w Warszawie, marzec 2005 r.

Podpisanie umowy z Kompanią Piwowarską o użyczeniu muzeum budynku dawnej suszarni młota w kompleksie browaru. Stoją od lewej: wiceprezydent Daria Szczepańska, dyrektor Jan Wiśtuba, prezydent Andrzej Dziuba, marzec 2005 r.

Zwożenie eksponatów, marzec 2005 r.

Praca nad pierwszą wystawą, marzec 2005 r.

podarował kilka obrazów zdobiących dotąd pomieszczenia ratusza. Wybierano i wywoływano powiększenia zdjęć z zasobów użyczonych przez Zygmunta Kubskiego i Jerzego Bierwaczonka.

Tyszanie przynosili do muzeum swoje przechowywane przez lata skarby. Stefania Urbanek przekazała wiele pamiątek po ojcu, Franciszku Krzyżowskiemu, zasłużonym powstańcu śląskim i działaczu plebiscytowym. Ireneusz Botor podarował uratowane od zniszczenia zabytkowe drzwi wejściowe z rozebranego niegdyś tyskiego domu, który stał przy ulicy Brzozowej, oraz stare okna. Grzegorz Ratajski przyniósł dokumentację działalności zespołu Passaty sprzed czterdziestu laty (Grzegorz był w tym zespole perkusistą) oraz płytę z nagraniami piosenek. Marta Makowska przekazała pamiątki rodziny Bogobowiczów i Kalafarskich, Łucja Stanczek dokumenty rodziny Kotasów i Solików. Itd., itd.

Prowadzone były kwerendy w archiwach. Wykonano fotokopie niektórych dokumentów parafii tyskiej, przechowywanych w Archiwum Archidiecezjalnym w Katowicach. Ze zbiorów Muzeum Śląskiego wypożyczono kilka pamiątek związanych z osiadłą w Tychach w 1957 roku rodziną repatriantów ze Lwowa (kilka lat wcześniej Dział Etnografii tego muzeum zakupił duży zbiór takich pamiątek rodziny Lewickich) oraz historyczny sztandar Towarzystwa Polek w Tychach z 1935 roku.

Niektóre eksponaty kierowano do konserwacji; renowację wielkiego obrazu Stanisława Mazusia (panorama Tychów) przeprowadziła Barbara Siedlecka z pracowni konserwatorskiej w Muzeum Śląskim, a sprzęty drewniane i meble odnowił Jerzy Kocurek, renowator z Tychów.

I wreszcie – przygotować trzeba było katalog pierwszej wystawy. A także zorganizować wernisaż, zaprosić gości, artystów. Pracy było bardzo dużo. Na szczęście liczny był krąg osób i instytucji, które służyły swoją pomocą. Miejskie Centrum Kultury pomogło między innymi w organizacji koncertu Orkiestry Kameralnej Miasta Tychy AUKSO, który zapewnił znakomitą oprawę uroczystości otwarcia muzeum.

Media regionalne i lokalne życzliwie przyglądały się tej intensywnej pracy, informując systematycznie, co dzieje się w powstającym muzeum.

Wreszcie nadszedł dzień inauguracji.

Otwarcie Muzeum Miejskiego

Muzeum Miejskie w Tychach otwarto 25 kwietnia 2005 roku. Gości uroczystości (bardzo licznych) witała grająca przed wejściem do budynku kapela Piłatyków z Frydku oraz pracownicy muzeum częstujące chlebem i solą, po staropolsku. Wśród gości byli między innymi członkowie Zarządu Miasta, radni miejscy i wojewódzcy, dyrektorzy i przedstawiciele tyskich instytucji samorządowych, szkół, placówek kulturalnych. Obecna była Łucja Ginko, dyrektorka Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego. Ważnymi gośćmi byli przedstawiciele Kompanii Piwowarskiej, mecenasa muzeum: prezes Kompanii Paweł Sudoł, dyrektor ekonomiczny Jan Wistuba oraz Paweł Kwiatkowski, odpowiedzialny za Public Affairs Kompanii.

Uroczystego przecięcia wstęgi, symbolizującego otwarcie Muzeum Miejskiego w Tychach, dokonali prezydent miasta Andrzej Dziuba i prezes Kompanii Piwowarskiej Paweł Sudoł. Uroczystość uświetnił występ Orkiestry Kameralnej Miasta

Kapela Piłatyków z Frydka,
otwarcie Muzeum Miejskiego
w Tychach, kwiecień 2005 r.

Przybyli na otwarcie muzeum
goście witani byli chlebem
i solą; na zdjęciu senator
Krystyna Doktorowicz
z pracownikami muzeum
Agnieszką Ociepą i Agnieszką
Szymulą, kwiecień 2005 r.

Wstęgę przecięli Paweł Sudoł,
prezes Kompani Piwowarskiej,
Maria Lipok-Bierwiazzonek,
dyrektor muzeum oraz Prezydent
Miasta Tychy Andrzej Dziuba,
kwiecień 2005 r.

Podczas otwarcia muzeum Maria Lipok-Bierwiaczonek podpisała umowę o współpracy z Lechem Szarańcem, dyrektorem Muzeum Śląskiego w Katowicach oraz Maciejem Klussem, dyrektorem Muzeum Zamkowego w Pszczynie, kwiecień 2005 r.

Wśród przybyłych na otwarcie muzeum gości byli m.in. radny sejmiku samorządowego Alojzy Lysko (w stroju ludowym) oraz dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Marszałkowskiego Łucja Ginko, kwiecień 2005 r.

Otwarcie muzeum uświetnił koncert Orkiestry Kameralnej Miasta Tychy AUKSO pod dykcją Marka Mosia, kwiecień 2005 r.

Pierwsi zwiedzający na wystawie Sto lat z życia miasta. Tychy i tyszanie w XX wieku. Orowadzają pracownice muzeum: Agnieszka Szymula i Agnieszka Ociepa, kwiecień 2005 r.

Orowadza praktykantka Barbara Borkowy...

...i Agnieszka Szymula, pracownica muzeum, 2005 r.

Tychy AUKSO pod dyktando Marka Mosia. W strojach ludowych wystąpiły także dzieci z przedszkola w Czułowie.

Udostępniono zarazem pierwszą wystawę Sto lat z życia miasta. Tychy i tyszenie w XX wieku. Pomysł tematu wystawy narodził się jeszcze latem 2004 roku, kiedy wiadomo już było, że z końcem roku placówka powstanie. Skoncentrowanie się na wieku dwudziestym było wyborem właściwie oczywistym: w parę lat po zakończeniu tego wieku żywe były jeszcze refleksje i podsumowania zmian, jakie przyniósł. W Tychach te zmiany były głębsze, niż gdzie indziej – narodziło się duże miasto. Scenariusz wystawy był celowo tak skonstruowany, że pokazywał wydarzenia od stycznia 1901 do ostatnich dni roku 2000. Ekspozycję rozpoczynały zatem reprodukcje stron księgi metrykalnej tyskiej parafii, na których w styczniu 1901 roku wpisano urodzone wówczas w Tychach dzieci. I dalej ciągnęła się opowieść o wydarzeniach w historii lokalnej i życiu mieszkańców, podzielona na okresy związane z ważnymi cezurami historycznymi. Każda część ekspozycji wyodrębniona była poprzez umieszczone tytuły oraz zróżnicowany kolor plansz.

Pierwsza wystawa trwała do początku listopada, zwiedziło ją 8756 osób. W księdze pamiątkowej tyszenie wpisali wiele ciepłych słów i recenzji, uwieczniali swoją radość z powstania muzeum i wzruszenia, z jakimi odkrywali na ekspozycji zapamiętane z dzieciństwa przedmioty czy fotografie znanych sobie osób.

Małgorzata Kotlorz z Tychów -
Mąkołowca, wówczas uczennica
Gimnazjum nr 10 w Tychach była
trzytysięcznym zwiedzającym,
czerwiec 2005 r.

Bilans pięciu lat

Już w pierwszym roku działalności wprowadzono zasadę, że muzeum ma służyć społeczności miasta nie tylko poprzez udostępnianie wystaw, ale także przez zorganizowanie regularnej i urozmaiconej działalności oświatowej. Przygotowano ofertę lekcji muzealnych dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich oraz zapoczątkowano cykle wykładów popularnonaukowych: Akademię Historii Sztuki z wykładami Jacka Dębskiego oraz Popołudnia Czwartkowe z prelekcjami zapraszanych gości, uznanych autorytetów, specjalistów różnych dyscyplin naukowych.

Zgodnie z wymogami ustawy o muzeach powołana została dziesięcioosobowa Rada Muzeum – we wrześniu 2005 roku jej skład zatwierdziła Rada Miasta (jako organ założycielski muzeum)⁸. Rada Muzeum ma głos doradczy, opiniuje pracę placówki. W czasie jednego z posiedzeń Rady Muzeum dyskutowano między innymi nad potrzebą wypełniania białych plam w historii Tychów, celowością organizowania sympozjów historycznych i wydawania cyklu publikacji wykorzystujących mało dotąd znane źródła. Muzeum zrealizowało te wnioski – od 2007 roku, zawsze jesienią, organizowane są Tyskie Sympozja Historyczne, a ich plon wydawany jest w postaci Tyskich Zeszytów Historycznych.

Ale nie są to jedyne wydawnictwa muzeum. Przy okazji realizacji każdej z wystaw powstają katalogi, drukowane są także prace monograficzne⁹.

Wystawy w muzeum są zmienne, eksponowane zazwyczaj kilka miesięcy. Dzięki temu mieszkańcy miasta przychodzą do placówki wielokrotnie, nie poprzestają na jednej wizycie. Wiedzą, że co jakiś czas zobaczą w muzeum coś nowego. Poza wystawami własnymi, dotyczącymi przede wszystkim historii Tychów i tradycji kulturowych miasta i ziemi pszczyńskiej, muzeum prezentuje też ekspozycje wypożyczone, np. Galeria sztuki w jaskini – wystawa przywieziona z Muzeum Śląskiego w Katowicach, czy Tadeusz Kantor. Epoka chłopca, której użyła krakowska Cricoteka. Pełny wykaz wystaw zawiera niniejsze wydawnictwo.

Do muzeum przychodzi co roku około 14 tysięcy zwiedzających. Wielu przyciągają odczyty, warsztaty (np. graficzne, kraszankarskie, wykonywania tradycyjnych ozdób choinkowych), cykl imprez nazwanych „Spotkaniami z Tradycją”, koncerty i projekcje filmów archiwalnych o Tychach. Dużym zainteresowaniem cieszą się organizowane przez muzealników wycieczki terenowe.

Nieustannie przybywa eksponatów. To efekt zarówno własnych poszukiwań pracowników muzeum, eksploracji terenowej (zwłaszcza w przypadku obiektów etnograficznych), jak i ofiarności tyszan, którzy przynoszą w darze różne pamiątki rodzinne i fotografie.

Lakowanie ksiąg inwentarzowych, do których wpisuje się muzealia, jesień 2005 r.

⁸ Skład Rady Muzeum zob. dalej w niniejszym tomie.

⁹ Wykaz wydawnictw zob. dalej w niniejszym tomie.

Od 2006 roku muzeum prowadzi Złotą Księgę Darczyńców, do której wpi-sywane są nazwiska najhojniejszych darczyńców, przyznaje też tytuł Przyjaciela Muzeum.

Muzeum współpracuje z wieloma muzeami i innymi instytucjami, np. z Archiwum Państwowym w Katowicach i jego oddziałem w Pszczynie, a także z Akademią Sztuk Pięknych w Katowicach. Studenci ASP na zajęciach prowadzonych przez prof. Romana Kalarusa projektowali np. logo dla muzeum. Komisyjnie wybrano najlepszą pracę, autorstwa Szymona Prandziocha, na logo naszej placówki.

Każdej zorganizowanej w muzeum wystawie towarzyszą konkursy plastyczne lub fotograficzne, w których biorą udział mali artyści – uczniowie tyskich szkół i uczestnicy kół plastycznych tyskich domów kultury. Organizowane są także konkursy na wspomnienia.

Logo muzeum wybierali
pracownicy muzeum
i prof. Roman Kalarus,
listopad 2005

Działalność muzeum nie zamyka się tylko w murach własnej siedziby. Muzealnicy są częstymi gośćmi wydarzeń kulturalnych organizowanych w tyskich szkołach, jurorami w różnych szkolnych konkursach.

W 2007 roku muzeum wystąpiło do prezydenta i do Rady Miasta z inicjatywą ogłoszenia Tyskiego Roku Historycznego i z propozycją programową konkretnych obchodów. W ramach tego roku, trwającego od maja 2007 do maja 2008, tyskie instytucje kultury, we współpracy ze szkołami, a także parafiami, wspólnie zorganizowały kilka ważnych imprez. We wrześniu 2007 roku odbyła się inscenizacja plenerowa wydarzeń z 1922 roku, związanych z przyłączeniem Górnego Śląska do Polski: wizyty w Tychach oddziału wojska polskiego z generałami Szeptyckim i Horoszkiewiczem oraz nieco późniejszej wizyty marszałka Piłsudskiego. W czasie uroczystości na rynku starotyskim odsłonięta została tablica upamiętniająca wydarzenia sprzed 85. lat. Z kolei w październiku 2007 roku na placu św. Anny zorganizowano Święto osiedla A w 55. rocznicę zasiedlenia pierwszych domów osiedla. W lutym 2008 roku plenerową imprezą przypomniano wydarzenia sprzed 640 lat, kiedy to książę raciborski w czasie pobytu w Cielmicach (dziś dzielnicy Tychów) podpisał dokument o zamianie wsi Bojszowy na wieś Leszczyny. Średniowieczne wydarzenie odtworzyło tyskie bractwo rycerskie, dając także pokaz walki, a potem wszyscy uczestnicy plenerowej, wieczornej imprezy uczestniczyli (z pochodniami w rękach) w odsłonięciu tablicy pamiątkowej przypominającej tamtą odległą historię. Muzeum zakończyło obchody Tyskiego Roku Historycznego wielką wystawą Osiem wieków historii Tychów i dzielnic podmiejskich.

Kolejna inicjatywa muzeum to obchody 30. rocznicy masowego, spontanicznego protestu tyszan w obronie krzyża (dnia 23 kwietnia 1979 roku miejskie władze komunistyczne nakazały rozebranie i usunięcia zabytkowego krzyża kamiennego z 1887 roku, który nie pasował do otoczenia ustawianej w pobliżu pierwszomajowej trybuny honorowej). Dnia 23 kwietnia 2009 odsłonięta została pamiątkowa tablica, a obok stanęła przygotowana przez muzeum wystawa plenerowa ze zdjęciami pokazującymi tamte dramatyczne wydarzenia.

Tak więc muzeum wyspecjalizowało się w wystawach plenerowych, wychodząc ze swoimi ekspozycjami w przestrzeń publiczną. Pierwszą była prezentacja dużych powiększeń zdjęć z budowy osiedla A, przygotowana na placu św. Anny w 2007 roku. Kolejne to wystawa Tychy w latach międzywojennych. W 75. rocznicę przyznania Tychom praw gminy miejskiej 1934-2009 oraz Plac Baczyńskiego przed laty – nieco historii – obie zrealizowane w 2009 roku, podobnie jak wspomniana wcześniej ekspozycja W obronie krzyża. Opowiadanie o zdarzeniach z dziejów miasta w plenerze, w miejscach publicznych, to bardzo dobra okazja nawiązania relacji z mieszkańcami. W Tychach to bardzo ważne, wielu bowiem tyszan powtarzało dotąd stereotypy, że ich miasto jest bez historii.

Muzeum Miejskie w Tychach dysponuje niewątpliwie najpiękniejszą salą ekspozycyjną w województwie. Cierpi jednak z powodu ciasnoty zaplecza, która ogranicza możliwości rozwoju placówki. Wkrótce ta sytuacja się zmieni, władze miasta bowiem przeznaczyły na potrzeby muzeum budynek przy placu Wolności 1, wzniesiony w 1906 roku na pierwszą siedzibę urzędu gminy Tychy.

Po dokonaniu niezbędnych prac adaptacyjnych w budynku tym znajdą miejsce pracownie, pomieszczenia administracyjne, magazyny muzealiów, sala odczytowa. A sala starej młotowni przy browarze nadal będzie zapraszać na wielkie wystawy.

Muzeum wkroczy w wiek dorosły.

Maria Lipok-Bierwiazzonek

Joanna Kucz-Pieczka

Tak będzie wyglądała siedziba
dyrekcji Muzeum Miejskiego przy
pl. Wolności 1.

Projekt:
Architektoniczne
Biuro Projektów
AB-Projekt Sp. z o. o., Tychy

Struktura muzeum, zbiory, kolekcje

Dział Historii Miasta

Dział zajmuje się gromadzeniem, opracowywaniem i udostępnianiem muzealiów związanych z historią Tychów i ziemi pszczyńskiej, wytworzonych w większości w okresie od początku XIX wieku do czasów współczesnych.

W ciągu pięciu lat działalności placówki w Dziale Historii Miasta powstało kilka kolekcji, które są nadal uzupełniane. Pierwsza to zbiór pocztówek, dotyczących przede wszystkim historycznej ziemi pszczyńskiej. Idea ich gromadzenia narodziła się podczas prac nad wystawą zatytułowaną *Ulice, place, domy... Tychy i ziemia pszczyńska na dawnej pocztówce*. Obecnie w zbiorach muzeum znajduje się ponad trzysta pocztówek z Tychów, Pszczyny, Mikołowa, Bierunia Starego i Nowego, Goczałkowic i wielu innych miejscowości wchodzących w skład dawnego powiatu pszczyńskiego. Najstarsze pochodzą z lat dziewięćdziesiątych XIX wieku. Pokażny zbiór to pocztówki wydawane w okresie rozbudowy miasta Tychy. Dzięki współpracy z prywatnymi kolekcjonerami tyskie muzeum wydało w 2007 roku album *Tychy na dawnej pocztówce*, w którym zaprezentowane zostały unikatowe egzemplarze pocztówek z końca XIX i początku XX wieku.

Drugą ważną kolekcją są fotografie, dokumenty, ulotki, pieniądze zastępcze, tzw. notgeldy, odznaki i odznaczenia związane z trzema powstaniami śląskimi i plebiscytem. Jednym z najcenniejszych eksponatów tej kolekcji jest pochodząca z okresu międzywojennego chorągiew powstańcza organizacji kombatanckiej z Czułowa (dzielnica Tychów). Cenne dla historyków i miłośników lokalnej historii są również spisane w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych relacje kombatanatów z wydarzeń na Śląsku w latach 1919-1922.

Najwięcej fotografii i dokumentów w zbiorach Działu Historii Miasta dotyczy okresu budowy miasta. Część z nich pochodzi z dawnego archiwum pracowni

architektonicznej „Miastoprojekt Nowe Tychy” (fotografie, plansze studialne, artykuły prasowe, publikacje i in.). To także albumy fotograficzne głównych projektantów miasta – Hanny Adamczewskiej-Wejchert i Kazimierza Wejcherta, zdjęcia przekazywane do zbiorów muzealnych przez architektów, budowniczych Nowych Tychów, tyszan, którzy dokumentowali fotograficznie kolejne etapy rozbudowy miasta. Do zbiorów muzealnych pozyskane zostały również kopie filmów pokazujących budowę miasta w drugiej połowie XX wieku.

Ważną częścią zbiorów Działu Historii Miasta są eksponaty związane z działalnością NSZZ „Solidarność” w Tychach oraz okresem stanu wojennego, między innymi: poświęcony 4 grudnia 1981 roku sztandar „Solidarności” działającej przy Zakładzie Elektroniki Górniczej w Tychach, powielacz, matryca do sitodruku, prasa podziemna, pamiątki internowanych (koperty z odciskami pieczęci wykonanych z kartofli, fragment prześcieradła internowanego z podpisami współwięźniów, rysunki, korespondencja, notatki).

Do najcenniejszych eksponatów w zbiorach należą obiekty pochodzące z za-
bytkowych zabudowań dawnej Huty Paprockiej. Są to drzwi z budynku datowa-
nego na rok 1787 oraz kamień z inskrypcją – tworzą ją inicjały księcia Fryderyka
Erdmanna Anhalt-Köthen i data 1776. Na wystawach poświęconych Hucie Pa-
prockiej zwiedzający oglądać mogą również tłok pieczętny zarządu huty, przecho-
wywany w zbiorach jako depozyt z Muzeum Zamkowego w Pszczynie. Wymienić
też warto pochodzący z 1907 roku sztandar niemieckiego Towarzystwa Śpiewa-
czego działającego w Tychach, powstałe pod koniec XIX i na początku XX wieku
mapy i plany zabudowań czułowskiej fabryki papieru i celulozy, kronikę szkoły
w Paprocanach (obecnie dzielnica Tychów) prowadzoną w latach 1860-1909.

W zbiorach Działu Historii Miasta zgromadzonych zostało 3829 obiektów
(w tym 2102 oryginałów fotografii), ponadto reprodukcje zdjęć i dokumentów
(ok. 3000 pozycji).

Obok eksponatów oryginalnych na wystawach pokazywane są kopie i repliki
niektórych archiwalnych dokumentów. W 2008 roku na wystawie poświęconej
historii Tychów od czasów prehistorycznych do współczesności prezentowane
były repliki dokumentów z najstarszymi informacjami o Tychach oraz gminach,
które obecnie znajdują się w granicach miasta Tychy. Duże zainteresowanie budzi
makieta obrazująca wygląd centrum gminy z około 1910 roku.

Poza pracą merytoryczną Dział Historii Miasta prowadzi działalność oświato-
wą. Są to lekcje muzealne dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół
ponadgimnazjalnych z historii Tychów. Prowadzone są także lekcje w terenie.
W 2009 roku Dział Historii Miasta we współpracy z grupą nauczycieli oraz tyskim
hufcem Związku Harcerstwa Polskiego zorganizował dla uczniów tyskich szkół
grę miejską Tu się zaczęło... Gra przygotowana została z okazji dziewięćdziesiątej
rocznicy I powstania śląskiego.

Agnieszka Ociepa

Fragment środkowy narzędzia
krzemienno-łupkowego pochodzącego
z epoki kamienia (środkowy
paleolit datowany na okres
od ok. 310 tys. do ok. 40 tys. lat
temu). Narzędzie odnaleziono
w 2003 r. w czasie prac ziem-
nych przy ulicy Andersa
w Tychach. Eksponat po konsul-
tacji z Wojewódzkim Konserwa-
torem Zabytków w Katowicach
został przekazany do zbiorów
Działu Archeologii Muzeum
Górnośląskiego w Bytomiu

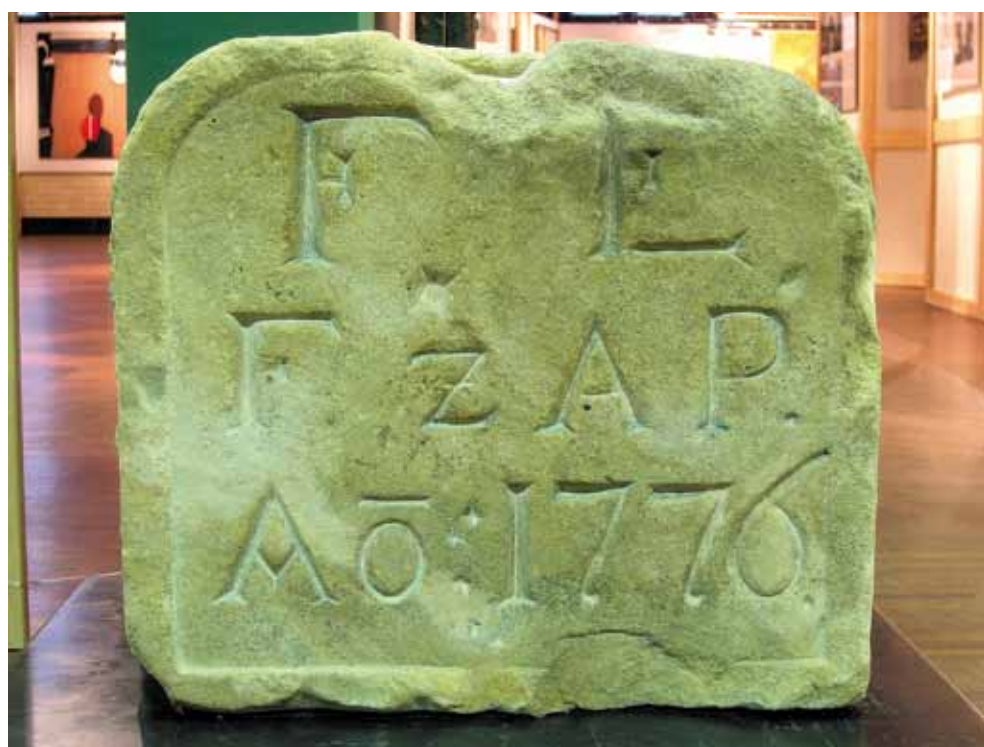
Replika dokumentu z najstarszą informacją o Urbanowicach. Dokument pochodzi z 1387 r. Oryginał w zbiorach Archiwum Państwowego w Katowicach, Oddział w Pszczynie

Tłok pieczętny zarządu Huty Pa-prockiej wraz z lakiem. Ekspozat wypożyczone w ramach depozytu przez Muzeum Zamkowe w Pszczynie

Drzwi jednego z budynków Huty Paprockiej, datowanego na 1787 r.

Kamień z inicjałami księcia Fryderyka Erdmanna Anhalt-Köthen i datą 1776. Umieszczony na terenie Huty Paprockiej na pamiątkę rozbudowy kuźnicy

Sztandar niemieckiego Towarzystwa Śpiewaczego w Tychach. Na awersie sztandaru lira, na rewersie godło Cesarstwa Niemieckiego, 1907 r. Ekspонат po konserwacji. Na dole stan przed konserwacją

Nikolai

Alte u. neue kath. Kirche

▽ ▽ Gruß aus der Bürgerlichen Brauerei Tichau, O.-S. ▽ ▽

Direktionsgebäude

Familienwohnhäuser

str. 28, u góry
Pocztówka z Mikołowa. Kościół
p.w. Matki Boskiej Śnieżnej (daw-
niej p.w. św. Wojciecha) i kościół
p.w. św. Wojciecha. Pocztówka
wydana ok. 1910 r.
Wyd. J. Malek, Mikołów

str. 28, na dole
Pocztówka z Tychów „Pozdrowie-
nia z Browaru Obywatelskiego,
Tychy, Górny Śląsk”.
Od lewej: zabudowania Browaru
Obywatelskiego, budynek dyrekcji
browaru, osiedle robotnicze dla
pracowników browaru

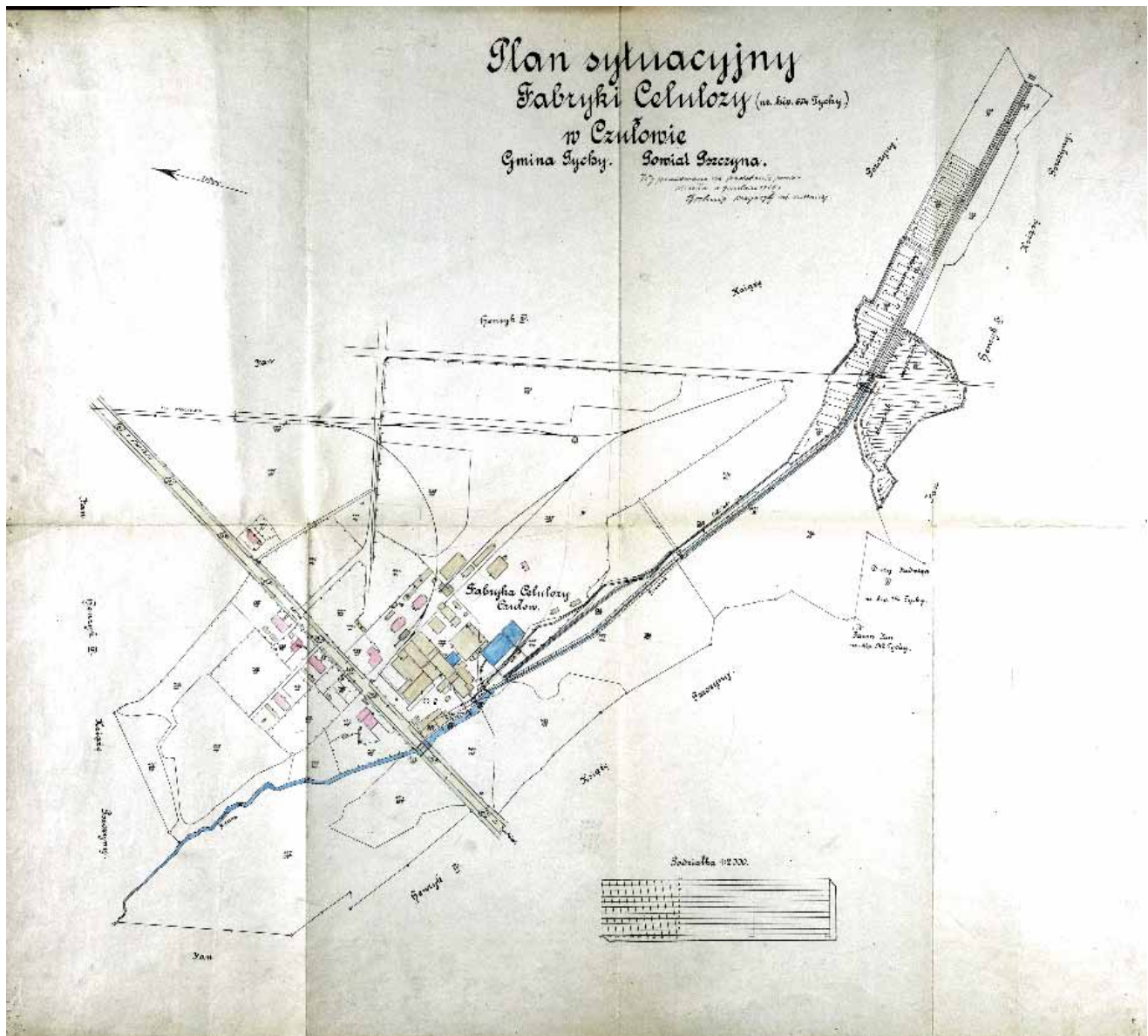
z lewej
Pocztówka wydana ok. 1910 r.
Wyd. R. Bombik, Katowice.
Pocztówka „Kleine Schlesierin”
 („Mała Ślązaczka”), wysłana
w 1904 r., wydawca niezany

Notgeld (banknot zastępczy)
emitowany przez Zarząd Gminy
Tychy w 1921 r.

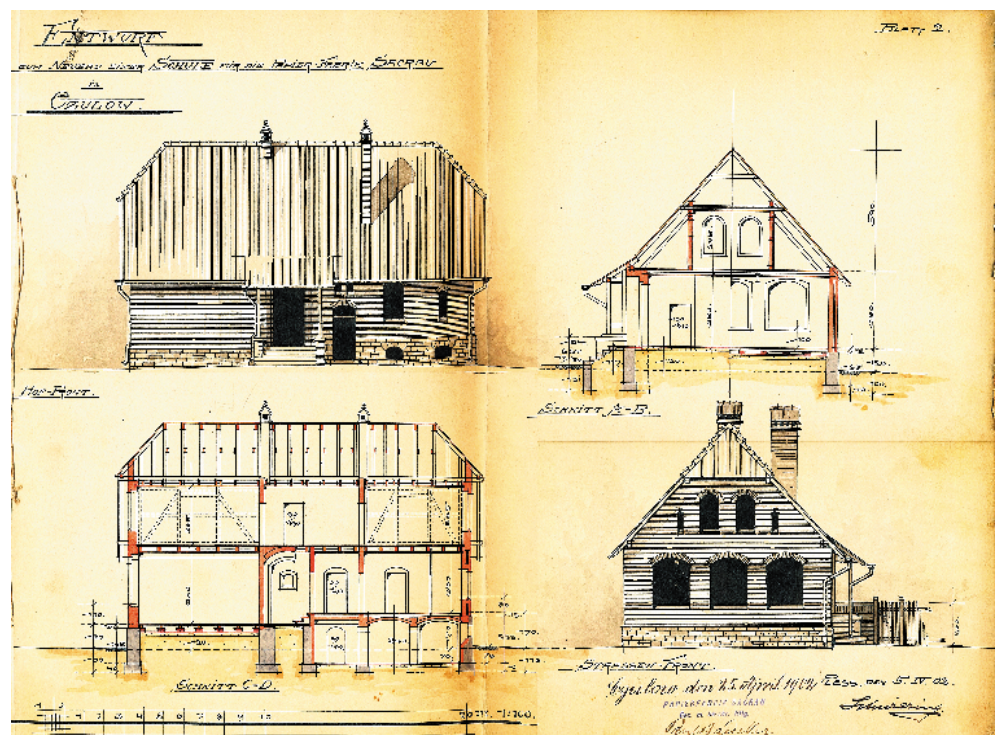

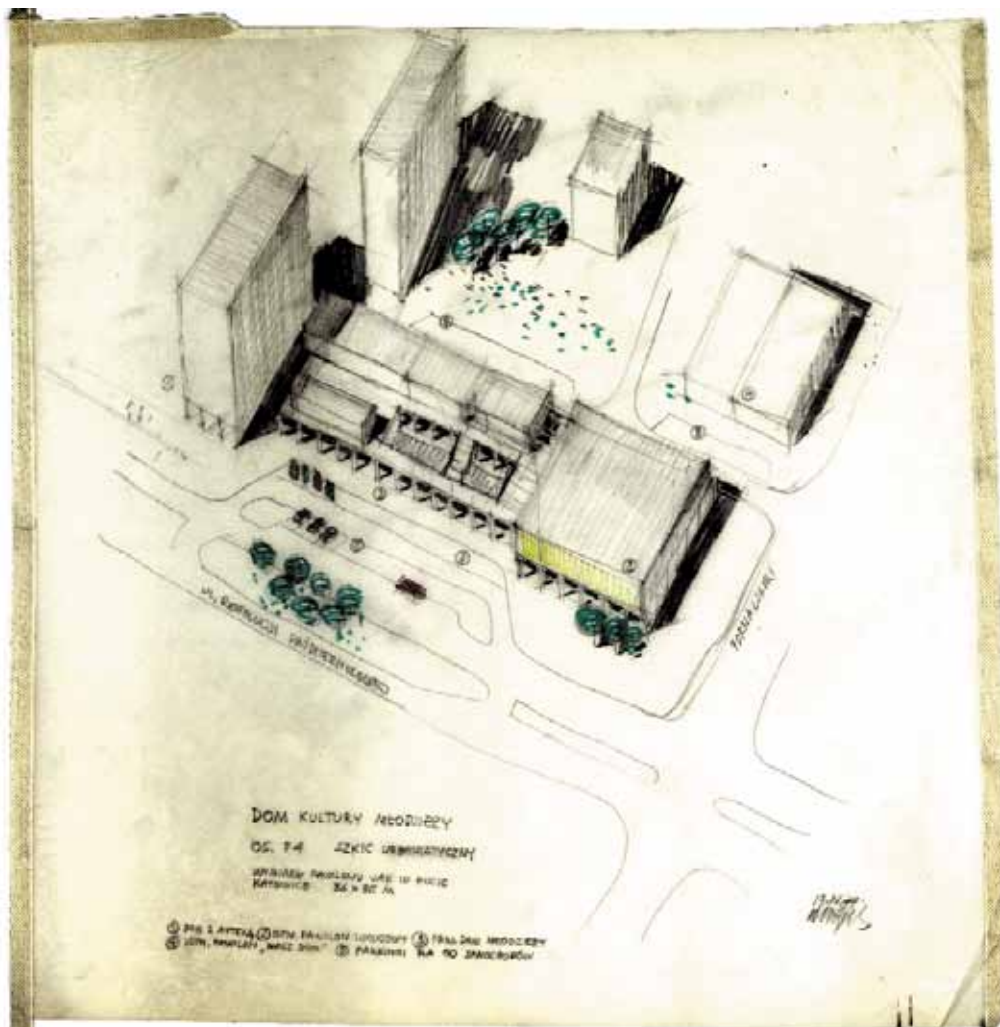
Chorągiew kombatanckiej organizacji powstańczej z Czułowa (awers i rewers), okres międzywojenny. Stan przed konserwacją.

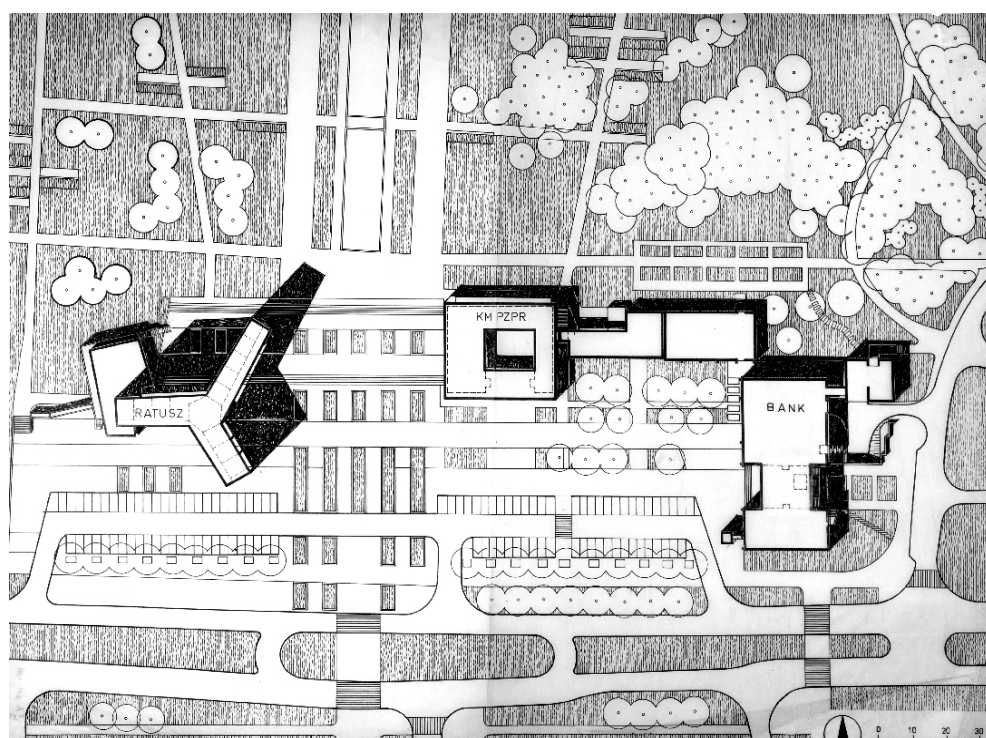
u góry
Plan sytuacyjny fabryki celulozy
w Czulowie, 1928 r.

po prawej
Szkic budynku szkoły dla dzieci
pracowników czułowskiej fabryki
celulozy, 1902 r.

Szkic budynku Domu Kultury Młodzieży, osiedle F. Rysunek autorstwa Kazimierza Wejcherta, głównego projektanta Nowych Tychów (w prawym dolnym rogu podpis autora), 1979 r.

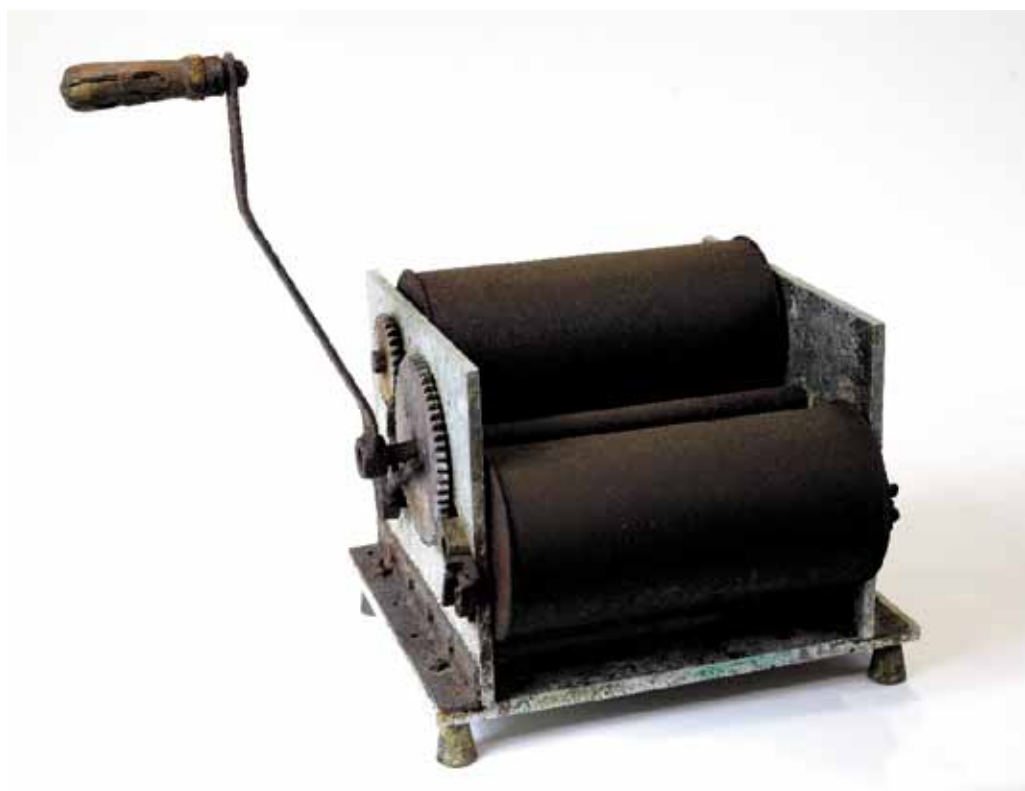
Szkic koncepcyjny budynków banku, siedziby Prezydium Miejskiej Rady Narodowej (obecnie Urząd Miasta) oraz Domu Organizacji Społecznych (obecnie Szkoła Muzyczna)

Sztandar NSZZ „Solidarność”
działającej przy Zakładzie
Elektroniki Górniczej w Tychach

Figurka żebraka wykonana z mydła przez internowanego w okresie stanu wojennego, 1982 r.

Powielacz wykorzystywany do powielania prasy i ulotek „Solidarności”, ok. 1980 r.

Zbiory fotografii w Dziale Historii Miasta

Wyodrębnionym zbiorze w Dziale Historii Miasta są fotografie. Gromadzone są zdjęcia obrazujące życie społeczno-polityczne, kulturalne i artystyczne Tychów i okolicy. Najstarsze fotografie pochodzą z końca XIX wieku, ale trzon zbioru to zdjęcia wykonane na początku XX w., w okresie międzywojennym i powojennym. Najczęstsze ich tematy to uroczystości religijne i rodzinne (śluby, wesela, komunie, roczki, prymicje, procesje Bożego Ciała, spotkania towarzyskie, odpusty). Inne dokumentują rozbudowę kościoła p.w. św. Marii Magdaleny w latach 1906-1907, historyczny układ przestrzenny wokół kościoła i obu tyskich browarów (książęcego i obywatelskiego), zdarzenia lokalne w okresie II wojny i zmiany powojenne.

Z lat Polski Ludowej pochodzą zdjęcia związane z budową Nowych Tychów, ilustrujące rozwój przemysłu w Tychach i okolicy, w tym budowę Fabryki Samochodów Małolitrażowych, a także różne uroczystości miejskie (pochody pierwszomajowe, Tyskie Spotkania Młodości, koncerty). Bardzo liczne są fotografie związane z historią szkół i przedszkoli, w części pochodzące z kronik szkolnych, przedstawiające dzieci i młodzież w czasie zabaw, uroczystości szkolnych, sportowych. Ciekawy i bogaty jest zbiór zdjęć z budowy tyskich świątyń, między innymi kościołów p. w. św. Jana Chrzciciela, Ducha Świętego, bł. Karoliny.

Na szczególną uwagę zasługują duże kolekcje fotografii przekazane w darze przez ich autorów: Andrzeja Czyżewskiego, Michała Całę, Zygmunta Kubskiego. Wykorzystane już były na kilku wystawach oraz w muzealnych wydawnictwach.

Szybko rozrasta się zbiór zdjęć współczesnych, dokumentujących różne wydarzenia w Tychach, a także tradycje kulturowe ziemi pszczyńskiej: zabytki, kultywowane do dziś obrzędy i zwyczaje (ostatnie z wymienionych to efekt programu badawczego realizowanego przez Agnieszkę Szymulę).

Ze zbioru fotografii Muzeum Miejskiego wielokrotnie korzystały różne instytucje, muzea, wydawnictwa, redakcje. Wybór zdjęć archiwalnych pokazujących życie rodzinne tyszan wzbogacił film dokumentalny *Dom w tradycji śląskiej*, w reżyserii Wojciecha Majewskiego, zrealizowany na przełomie 2009 i 2010 roku w ramach projektu *Dom droga istnienia* prowadzonego przez Miejską Galerię Sztuki w Częstochowie.

Barbara Kopia

Rozbudowa kościoła
p.w. św. Marii Magdaleny
w latach 1906-1907

Para młoda - Franciszka z domu
Biolik i Józef Białoń, 1913 r.

St. Pierzchalski
Katowice

Odpust w Tychach w 1927
lub 1928 r.

Para młoda (Antonina z domu
Sornek i Antoni Szczepanek)
oraz goście weselni przed budyn-
kami gospodarczymi,
Tychy, 1936 r.

Budynek kina Halka w latach
II wojny światowej

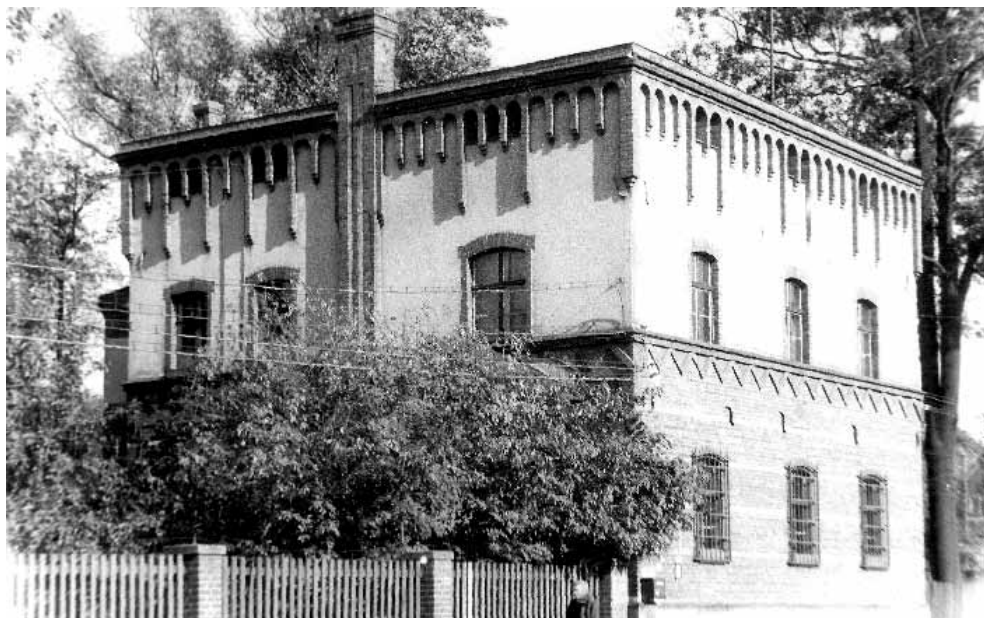
na str. 38
Ks. Jan Kapica, lata 20. XX w.

Pomnik Powstańców Śląskich
w Czułowie, postawiony w latach
30. XX w. i rozebrany przez Niem-
ców we wrześniu 1939 r.

Zabudowa browaru książęcego
w latach 40. XX w.

Budynek poczty w latach 60. lub 70. XX w.

Widok na rynek i kościół p.w. św. Marii Magdaleny w latach 60. XX w.

Wnętrze sklepu perfumeryjnego przy ul. Dzierżyńskiego, ok. 1965 r.

Budynek kotłowni na osiedla C
w latach 60. XX w.

Budowa osiedla D, ok. 1965 r.

Widok na al. Rewolucji Październikowej, 1971 r.

Wnętrze sklepu obuwniczego „Chęlmek” przy al. Rewolucji Październikowej, lata 70. XX w.

Rzeźba na osiedlu D, lata 70. XX w.

Hanna Adamczewska-Wejchert
i Kazimierz Wejchert w ogrodzie
swego domu, ok. 1975 r.

Andrzej Czyżewski, Tychy,
ok. 1965 r.

Andrzej Czyżewski, Tychy,
ok. 1975 r.

u góry
Michał Cała, Czerwionka Lesz-
czyny, ok. 1980 r.

na dole
Michał Cała,
Nowy Bytom (Ruda Śl.),
ok. 1980 r.

Dział Tradycji Kultury Historycznej Ziemi Pszczyńskiej

Zadaniem działu jest gromadzenie strojów ludowych, rekwizytów obrzędowych, zabytkowych sprzętów, przedmiotów codziennego użytku, dewocjonaliów, zabawek, fotografii oraz naukowe opracowanie i zabezpieczenie zbiorów

Dział tworzy kolekcje dokumentujące tradycje kulturowe na historycznej ziemi pszczyńskiej. Na zbiory składają się obiekty oraz dokumenty (fotografie, wspomnienia) pozyskane w znacznej części w wyniku penetracji terenowych. W ciągu pięciu lat działalności muzeum zgromadzono 1468 eksponatów.

Stworzono też bogatą kolekcję pszczyńskiego stroju ludowego, między innymi zgromadzono odświętne i codzienne kaftany jakle, suknie kieckie, fartuchy; nakrycia głowy: haftowane chustki sztofki, płóciennych chusty czepcowe, wełniane szpi-giel-tuchy, zimowe plejty. Cennym uzupełnieniem kolekcji są stroje z innych okolic Śląska: rozbarski, górali śląskich oraz miejskie z różnych okresów historycznych. Szczególną pozycją są elementy stroju kobiecego z okresu żałoby narodowej po powstaniu styczniowym (koniec XIX wieku), pochodzące z Rzeszowa. Zakupiono je od jednej z tyskich rodzin.

Znaczącą część zbiorów tworzą obiekty składające się na wyposażenie wnętrz mieszkalnych. Należą do nich meble, między innymi wyposażenie kuchni i sypialni z lat trzydziestych XX wieku, szafy, bieliźniarka wertiko, szafka na żywność z wy-wietrznikiem, stoły, kanapa pluszowa sofa, fotel bujany, toaletka, a także elementy zdobnictwa wnętrz: makatki kuchenne, tiulowe kapy na podwójne łóżko, zaszklo-ne i oprawione mirtowe wianki ślubne, serwety, obrusy, franki. Kolekcję uzupełnia-ją sprzęty i narzędzia gospodarstwa domowego, do których należą między innymi: żarna, drewniana pralka kiwaczka, drewniane koryto na mięso, łopata do węgla, łopaty do chleba, koszyki słomionki, żelazka na węgiel i na duszę, młynki do mie-lenia kawy, cukru oraz orzechów. Do zbiorów pozyskano także obiekty związane z życiem rodzin mieszczańskich, a wśród nich stolik do gry w karty oraz stolik nia-ki. Są też akcesoria szkolne (piórniki, stałówki, zeszyty, kałamarze), zabawki (pokój dla lalek, gra domino, kości do gry, lalki) oraz akcesoria kosmetyczne (że-lazka do włosów, buteleczki po perfumach, puderniczki).

Cenną kolekcję stanowią dewocjona-lia: pamiątki komunii, modlitewniki, meda-lik, ryngrafiy, oleodruki, święte obrazy, figury, obrazki dewocyjne.

Ważne miejsce w zbiorach działu zajmuje kolekcja dokumentująca losy rodzin przybyłych z całej Polski do Tychów po 1950 roku. W jej skład wchodzi również obiekty przywiezione przez repatriantów (lampiony, kilim huculski).

Wiele uwagi poświęcono obiektom związanym z pracą zawodową – do zbiorów pozyskano wyposażenie warsztatu szewskiego z okresu międzywojennego oraz warsztaty: elektryka, krawca, fotografa. Na uwagę zasługuje unikatowa ma-szyna do plisowania, pochodząca z lat trzydziestych XX wieku.

Rozpoczęto budowanie kolekcji sztuki ludowej, na którą obecnie składają się między innymi rzeźby Antoniego Toborowicza z Woli Libertowskiej (autora dzieł w kilku tyskich kościołach) oraz prace przedstawiające postać św. Franciszka, będące plonem ogłoszonego w 2009 roku przez muzeum konkursu (między innymi obrazy na szkło Józefa Hulki oraz Marii Gatnar-Guzy, grafiki Franciszka Kurzei i Jana Nowaka).

Ponadto od początku istnienia działu prowadzone są badania terenowe obej-

mujące zagadnienia związane ze strojem ludowym, z rzemiosłem, obrzędowością, życiem rodzinnym.

W czasie badań dotyczących pszczyńskiego stroju ludowego wykonano dokumentację fotograficzną, uwieczniając ostatnie pszczyńskie chłopionki. Przeprowadzono wywiady dotyczące funkcji, nazewnictwa oraz roli poszczególnych elementów stroju.

W 2006 roku rozpoczęto dokumentację fotograficzną roku obrzędowego, a następnie przeprowadzono kilkadziesiąt rozmów na ten temat z mieszkańcami historycznej ziemi pszczyńskiej. Do zbiorów pozyskano rekwizyty obrzędowe, między innymi klapaczkę wielkopostną, kraszanki (jako plon zorganizowanego w 2007 roku konkursu na najładniejszą kraszankę).

W kolejnych latach dokumentacją fotograficzną objęto warsztaty twórców ludowych i nieprofesjonalnych oraz istniejące do dziś warsztaty tradycyjnych rzemieślników. Zbierane są także materiały opisujące historię tych ostatnich. Ponadto na bieżąco wykonywana jest dokumentacja fotograficzna zabytków kultury ludowej ziemi pszczyńskiej ilustrująca ich aktualny stan zachowania.

Dział prowadzi również działalność wystawienniczą połączoną z projektami edukacyjnymi towarzyszącymi każdej ekspozycji. Szczególnie bogatą w wydarzenia była wystawa *My i nasi sąsiedzi*. Stroje ludowe w województwie śląskim. W czasie jej trwania odbyły się spotkania prezentujące dziedzictwo kulturowe poszczególnych subregionów województwa śląskiego, a ich oprawę stanowiły dodatkowe, tematyczne ekspozycje.

Dział zrealizował także ekspozycje, które zostały wypożyczone z innych placówek. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje wystawa *Roma - Cyganie*. Historia i kultura, przygotowana przez Muzeum Etnograficzne w Tarnowie, jedyne w kraju posiadające kolekcje dokumentujące życie i kulturę Romów. Otwarcie wystawy towarzyszył koncert romskiej poetki Teresy Mirgi, która wystąpiła z zespołem „Kałe Bała”.

Dużym zainteresowaniem zwiedzających cieszyła się wystawa *Jak powstaje dzieło* przygotowana przez Regionalny Ośrodek Kultury w Bielsku-Białej. Prezentowała ona warsztaty twórców ludowych oraz poszczególne etapy powstawania dzieł mistrzów. W tyskiej odsłonie na ekspozycji dodatkowo zaprezentowano sylwetki twórców związanych z Tychami oraz uzupełniono dokumentację fotograficzną poszczególnych warsztatów. Do muzeum zaproszono bohaterów wystawy – zwiedzający mieli więc okazję spróbować swoich sił w bibułkarstwie, haftowaniu, malowaniu na szkle czy rzeźbie w drewnie.

Wielu widzów obejrzało także przygotowaną przez Dział Etnografii Muzeum Śląskiego wystawę *Tradycja i symbolika zimowego świętowania na Górnym Śląsku i Żywiecczyźnie*. Do muzeum zaproszono wówczas między innymi szczególnie barwną grupę obrzędową Dziadów z Żywiecczyny.

Z okazji jubileuszowej dziesiątej edycji Tyskiego Festiwalu Muzycznego im. Ryśka Riedla dział przygotował wystawę *Rysiek*, poświęconą kultowemu wokaliście zespołu Dżem - Ryszardowi Riedlowi. W czasie jej trwania zorganizowano spotkanie z jego synem Sebastianem Riedlem, Ryszardem Czernowem – artystą-fotografem grupy Dżem oraz Adamem Antosiewiczem, organizatorem festiwalu.

Ważną częścią działalności działu jest szeroko pojęta edukacja. Prowadzone są lekcje muzealne z zakresu obrzędowości dorocznej oraz strojów ludowych, a także wycieczki terenowe. Organizowane są Spotkania z Tradycją, prezentujące tradycje ziemi pszczyńskiej i ziem sąsiednich. Odbył się na przykład pokaz wiązania chusty czepcowej przez Łucję Lysko i zespół Radostowiczanki w czasie Dnia Pszczyńskiego, pokaz przędzenia wełny przez Helenę Gorzołkę z Jaworzynki oraz spotkanie z zespołem Wałasi z Istebnej w czasie Dnia Górali Śląskich, pokaz szatkowania i deptania kapusty wraz z opowieściami rodziny Sewerynów z Tychów, spotkanie z zespołem „Bojszowianie”, warsztaty wykonywania ozdób choinkowych, pokazy kraszankarskie.

Agnieszka Szymula

Chusta czepcowa, płótno, haft,
Tychy-Czułów, lata 30. XX w.

Fartuch malowany ręcznie, satyna
jedwabna, farby olejne, Tychy,
lata 30. XX w.

Pszczynskie stroje ludowe:
z lewej strój ślubny panny młodej,
z prawej kobiece stroje odświętne
(fragment wystawy My
i nasi sąsiedzi. Stroje ludowe
w województwie śląskim)

Wyposażenie kuchni (fragment
wystawy Pokażę Ci Górny Śląsk.
Miejsca szczególne, znaczące,
niezwykle w fotografiach,
obrazach, rekwizytach), Łaziska
Górne, lata 30. XX w.

Wyposażenie sypialni (fragment
wystawy Sceny z życia tyszan
w okresie międzywojennym),
Łaziska Górne, lata 30. XX w.

u góry po lewej
Pralka kiwaczka, Łąka
(gm. Pszczyna), ok. 1950 r.

u góry po prawej
Młynek do mielenia cukru, Tychy,
I poł. XX w.

po lewej
Stolik nician, I poł. XX w.

Pamiętka Pierwszej Komunii
Świętej Franciszka Krzyżowskie-
go, Tychy, 1909 r.

Maszyna szewska, łaciarka,
do reperacji obuwia firmy Singer,
lata 30. XX w., warsztat szewski
Wiktora Malcharka.

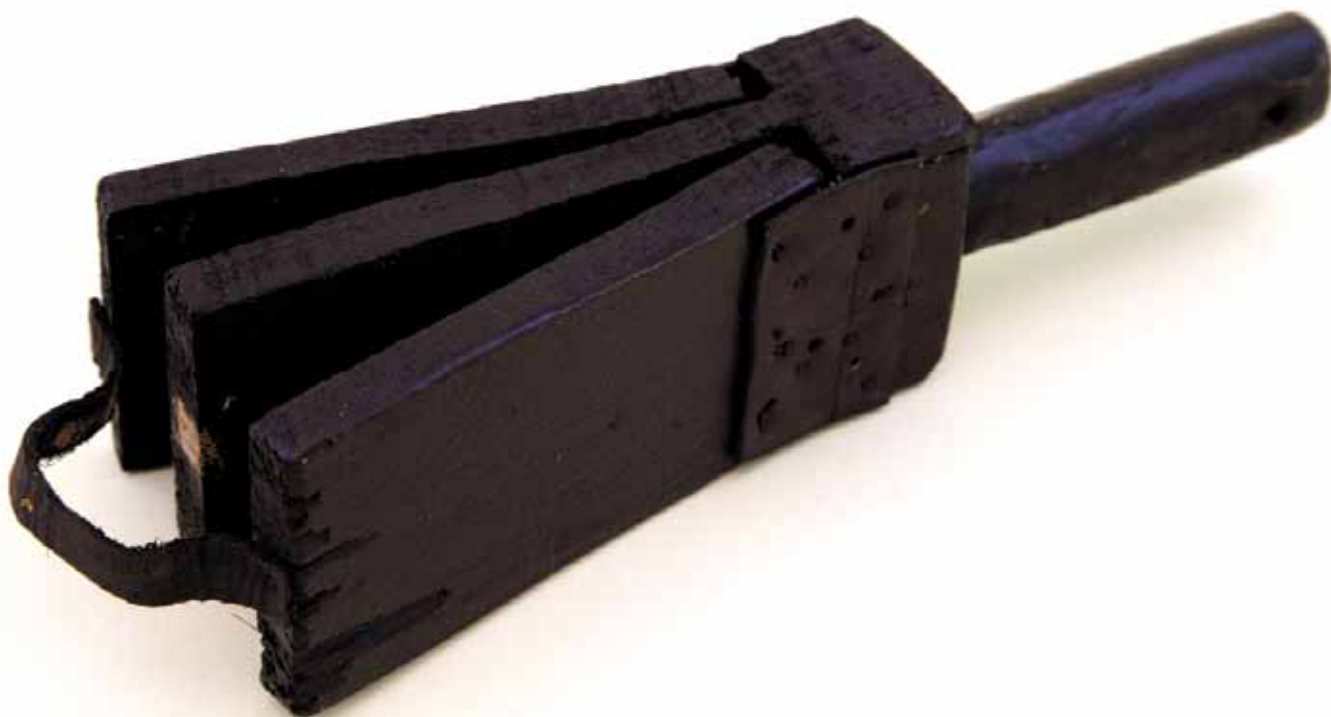
Maszyna do plisowania, Katowice,
lata 30. XX w.

u góry po lewej
Antoni Toborowicz,
Święty Franciszek 1, rzeźba, Wola
Libertowska, 2009 r.

u góry po prawej
Jan Nowak, Św. Franciszek,
sucha igła, Katowice, 2009 r.

po prawej
Franciszek Kurzeja, Św. Franciszek,
linoryt, Katowice, 2009 r.

Klapaczka wielkopostna
wykonał Jan Lysko, Bojszowy,
2006 r.

Kraszanki; wykonały Teresa Drapała, Anna Jawilak-Toniak, Teresa Mańkowska, Olga Paleczna,
2008 r.

Dokumentacja fotograficzna
z badań terenowych wykonana
przez Agnieszkę Szymulę
(str. 56, 57, 58)

Przygotowywanie ogniska
w Zielone Świątki,
Tychy-Cielmice, 2006 r.

Postacie z beł słomy - uroczysto-
ści dożynkowe w Ćwiklicach
(gm. Pszczyna), 2008 r.

Grupa obrzędowa Mikołajów,
Łąka (gm. Pszczyna), 2006 r.

Łucja Janik z Cielmic (dzielnica m. Tychy) w odświętniej jakli, maj 2007 r.

Coroczna pielgrzymka chasydów na grób cadyka Dawida Bidermana, Leńów 2006 r.

Warsztat szewski Józefa Malchara w Tychach, 2009 r.

u góry
Warsztat artysty Antoniego
Toborowicza z Woli Libertowskiej
(gm. Żarnowiec), 2008 r.

na dole
Józef Hulka, twórca ludowy
z Łękawicy k. Żywca, 2008 r.

Dział Sztuki

Dział Sztuki tworzy muzealną kolekcję dzieł sztuki dawnej i współczesnej. Gromadzi przede wszystkim dzieła artystów w różny sposób związanych z miastem. W kolekcji znajdują się rzeźby, grafiki, rysunki i szkice, plakaty, fotografie artystyczne oraz obrazy olejne. Zgromadzono dotąd 303 obiekty.

Są to między innymi dzieła Olgierda Bierwiaczonka, Soni i Ireneusza Botorów, Ryszarda Czernowa, Agnieszki Czyżewskiej, Jerzego Dudy-Gracza, Jana Dutkiewicza, Augustyna Dyrdy, O. Laurentiusa Englischa, Edwarda Hantulika, Romana Kalarusa, Janusza Karbowniczka, Stanisława Kluski, Krzysztofa Kuli, Stanisława Mazusia, Jana Nowaka, Jerzego Nowosielskiego, Joanny Piech, Eryka Pudełko, Adama Romaniuka, Bonifacego Śliwy, Waldemara Świerzego, Tomasza Wenklara i Franciszka Wyleżucha.

Najcenniejszymi nabytkami są projekty polichromii Jerzego Nowosielskiego wykonane dla kościoła p.w. Ducha Świętego w Tychach i obraz olejny tego artysty.

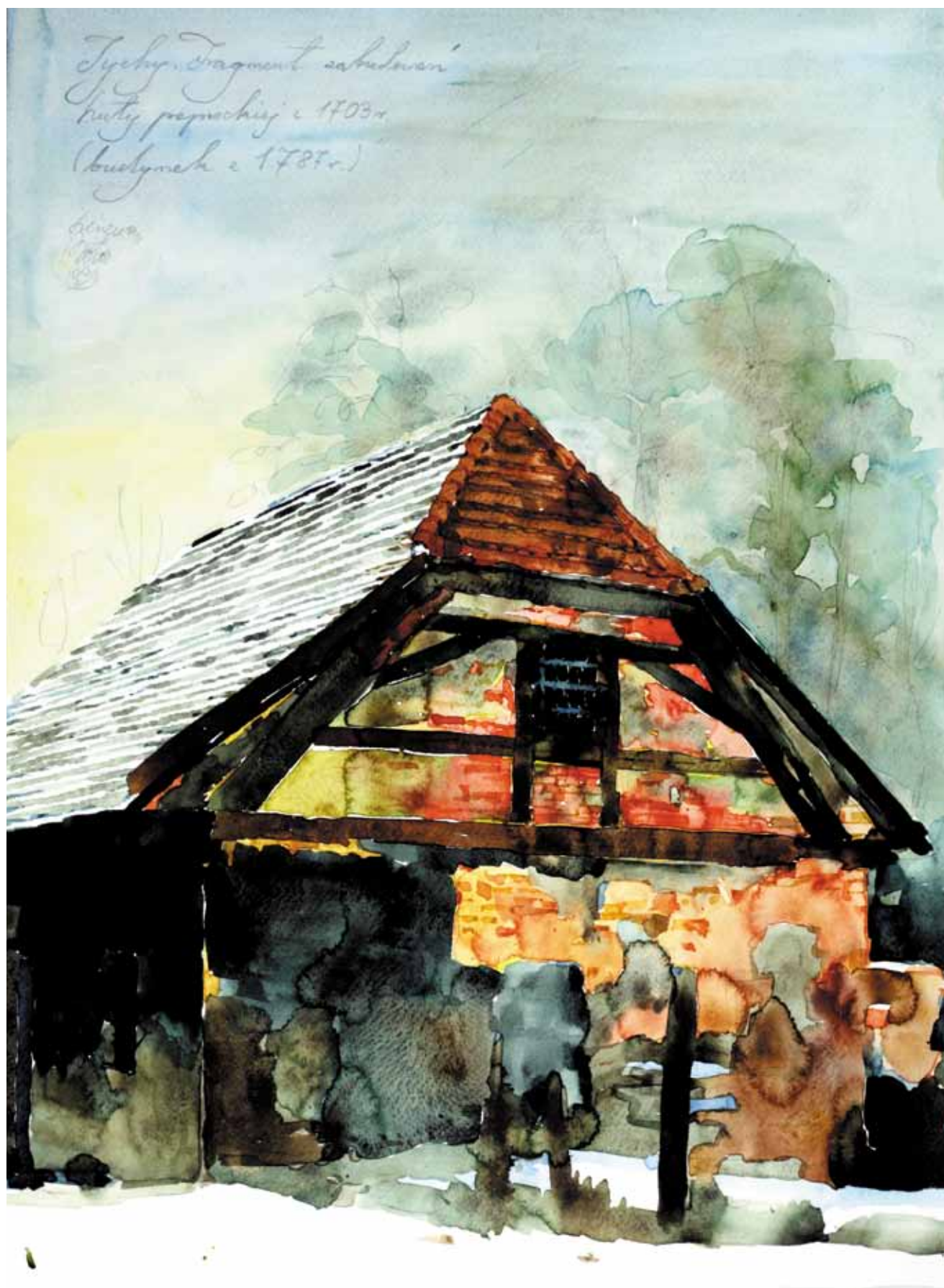
Do programowej działalności działu należy także gromadzenie informacji dotyczących artystów, zabytków i dzieł sztuk plastycznych. Prace te obejmują obszar Tychów oraz sąsiadujące miasta i gminy. Istotne jest współdziałanie z Konserwatorem Wojewódzkim i Wydziałem Architektury przy Urzędzie Miasta Tychy.

Ponadto dział inicjuje własne projekty. Taki autorski charakter miała wystawa Sztuka w przestrzeni miasta. Artyści znani z tyskich kościołów (listopad 2006 – luty 2007). Jej celem było ukazanie świeckiej twórczości wybitnych artystów, którzy zrealizowali wystrój niektórych tyskich świątyń. Innym ważnym projektem była wystawa Święty Franciszek w sztuce. W 800 rocznicę powstania zakonu franciszkańskiego (wrzesień 2009 – styczeń 2010) poprzedzona konferencją naukową Święty Franciszek z Asyżu w sztuce. Ikonografia i kontekst kulturowy (12 marca 2008 roku).

Sprowadzane są ekspozycje przygotowane w innych muzeach, które pozwalają zwiedzającym zetknąć się ze sztuką o randze wykraczającej poza zasięg miejscowy i regionalny. Przykładem takiej działalności była wystawa Tadeusz Kantor. Epoka chłopca przygotowana przez Ośrodek Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora „Cricoteka” w Krakowie (grudzień 2008 – luty 2009).

Prowadzona jest również działalność edukacyjna w ramach Akademii Historii Sztuki. To cykl wykładów realizowanych już piąty rok. W ten sposób upowszechniana jest wiedza na temat sztuki europejskiej. Działalność edukacyjna obejmuje także inne propozycje, jak zwiedzanie kościoła p.w. Ducha Świętego w Tychach, oprowadzanie po aktualnych wystawach, spotkania z artystami i naukowcami.

Jacek Dębski

Ireneusz Botor, Tychy, Fragment
zabudowań Huty Paprockiej
z 1703 r., akwarela, 1999

Ireneusz Botor, Kościół
św. Wojciecha w Mikołowie,
akwarela. 2000

Jerzy Duda-Gracz, Wysokie domy..., linoryt, około 1968

na str. 62 u góry
Ryszard Czernow, Na kanapie, fotografia, 1984

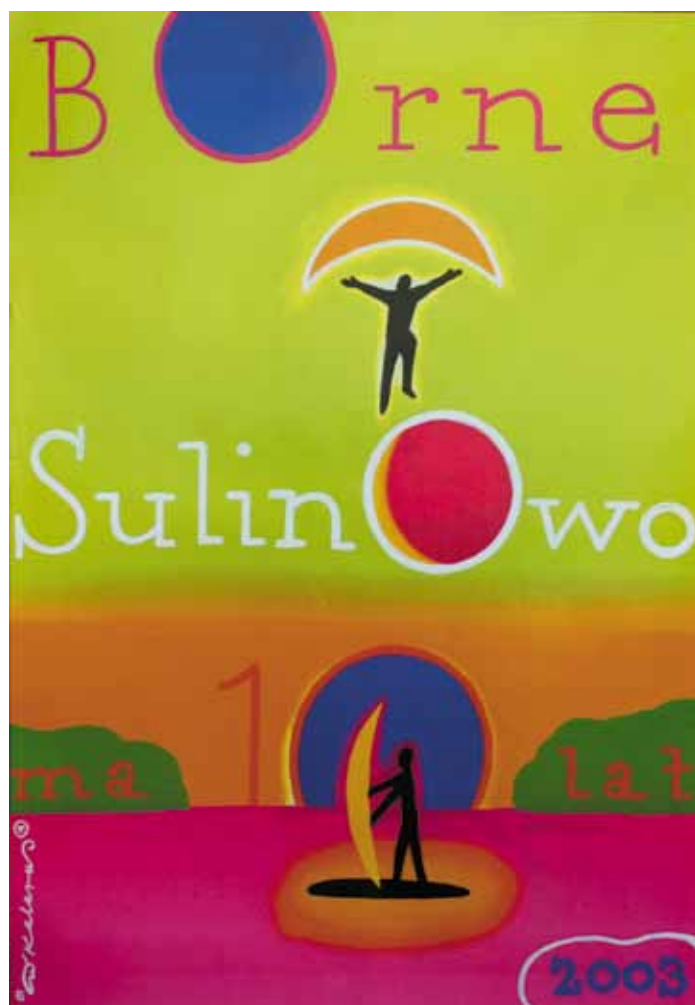
na str. 62 na dole
Ryszard Czernow, U Giera 1, fotografia, przełom lat 1985-86

Augustyn Dyrda, Głowa kobieca,
rzeźba, 1969

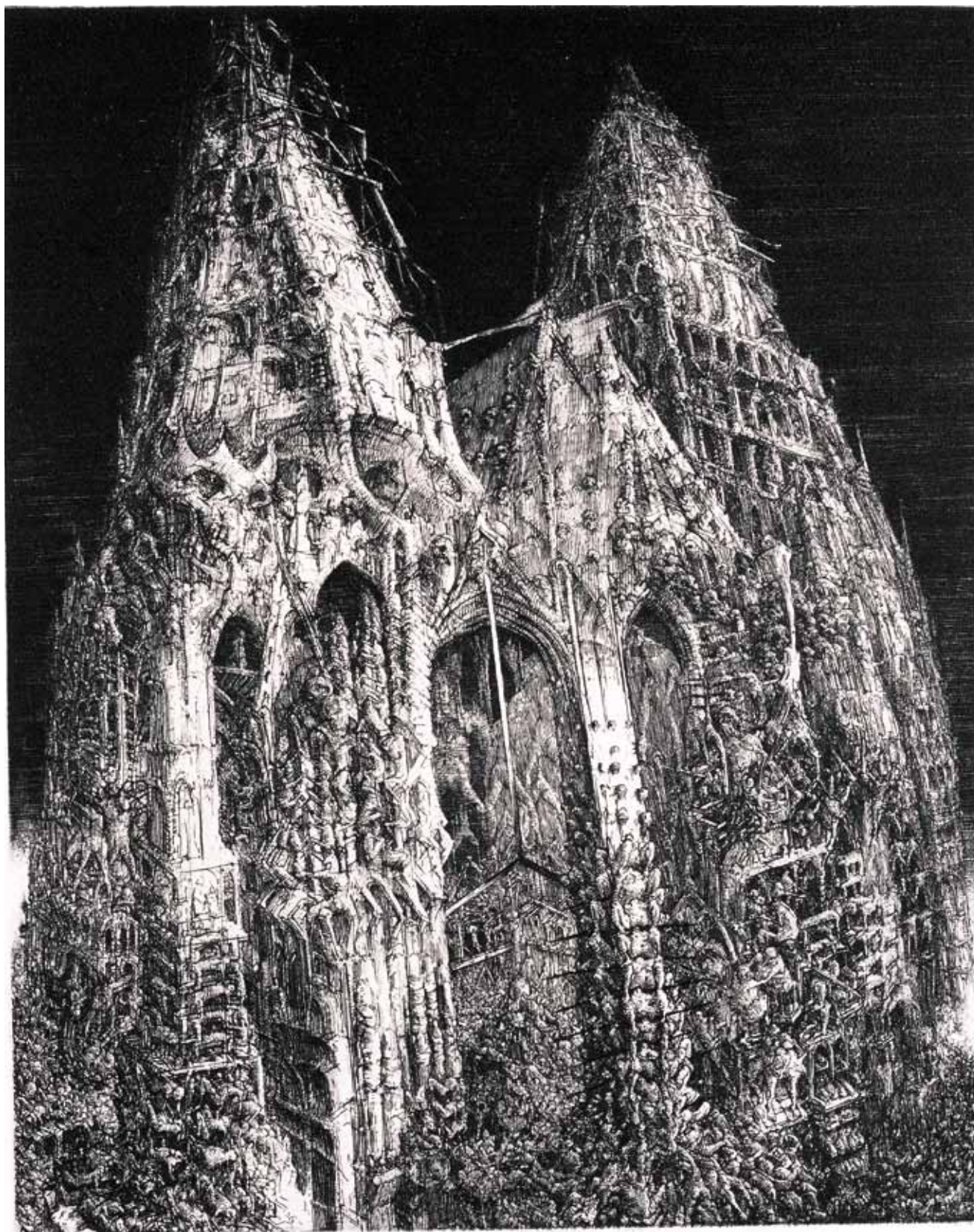
Edward Hantulik, Dwa totemy,
olej-płótno, 1986

Roman Kalarus, Borne
Sulinowo..., plakat, 2003

Roman Kalarus, Your Face,
drzeworyt, 2003

Katedra ?

E/A

Kluska 85

Stanisław Kluska, Katedra,
akwaforta, 1985

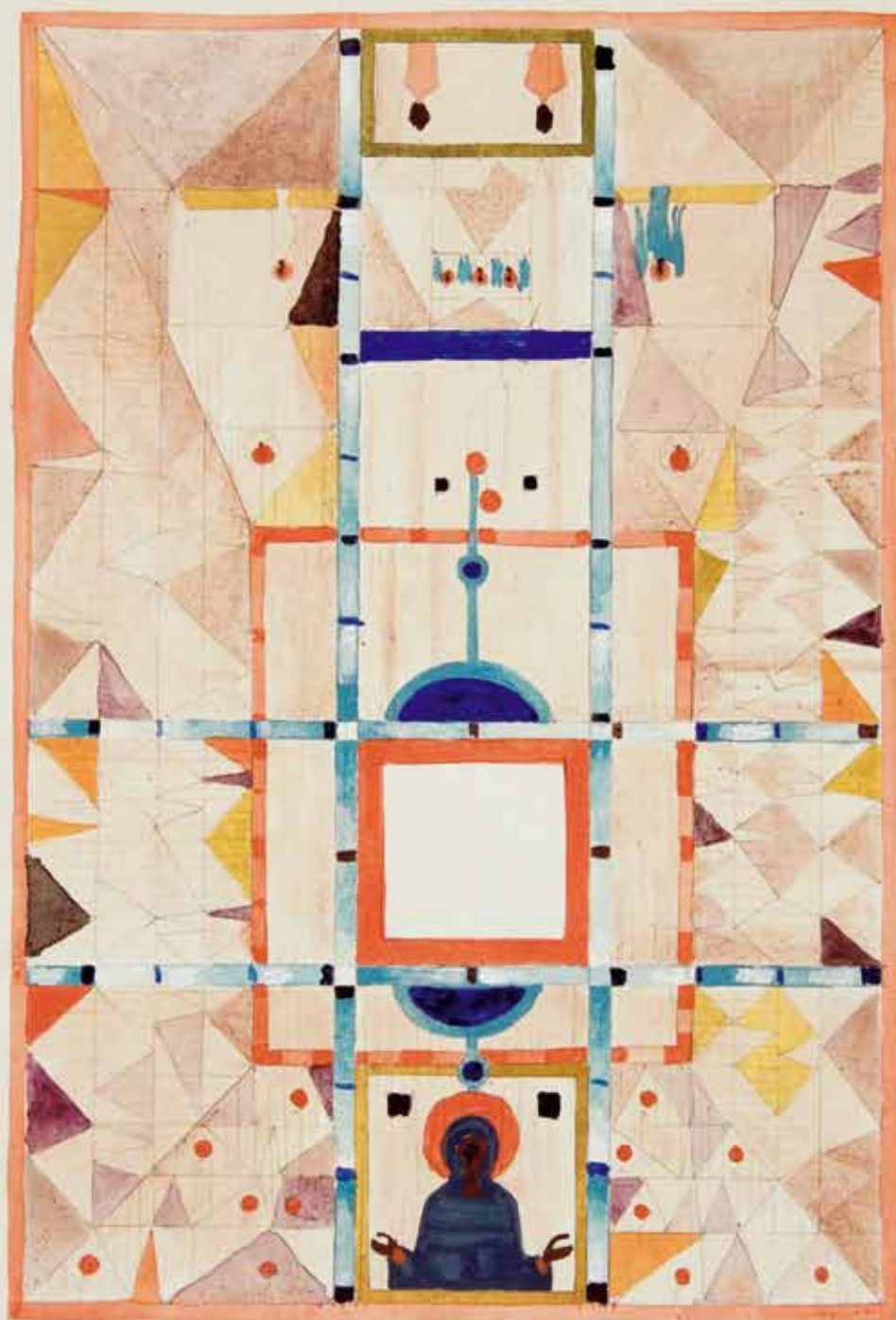

u góry
Eryk Pudełko, Wierzyby – Stare
Tychy. olej-płótno, 2003

po lewej
Jan Nowak, Okna IX, akwaforta
barwna, 1978

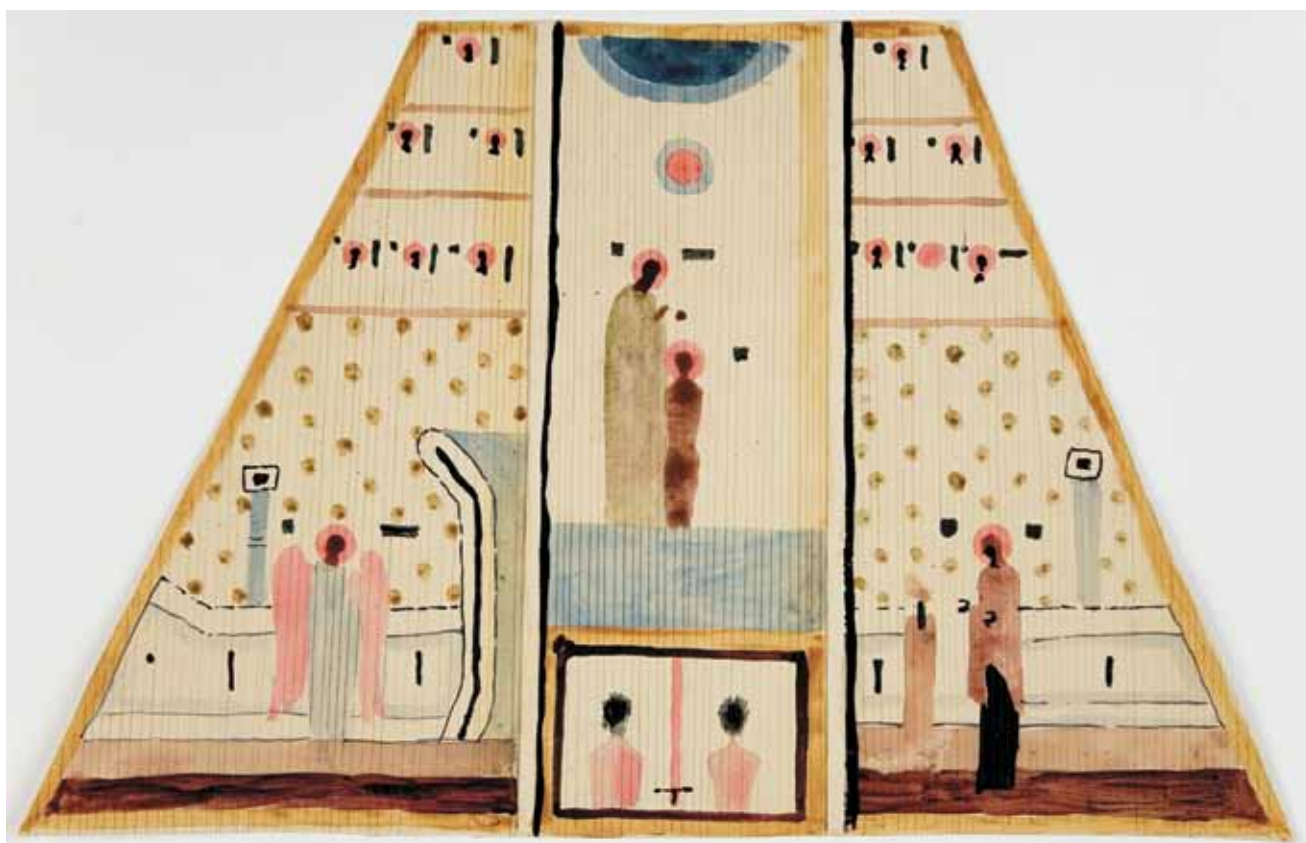

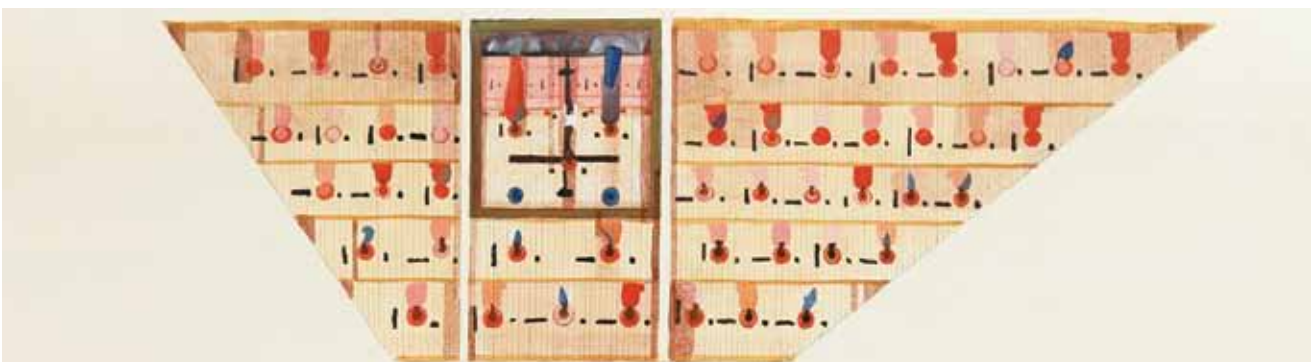
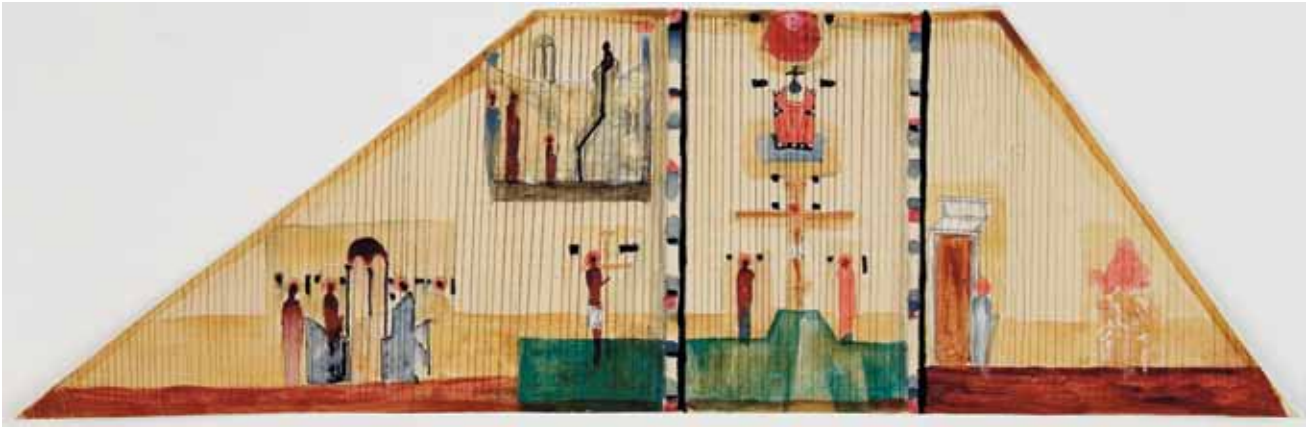
Jerzy Nowosielski, Kościół,
olej-płótno, 1967

J. N.
Tychy

str. 69-71
Jerzy Nowosielski, projekt
polichromii do kościoła
p.w. Ducha Św. w Tychach,
początek lat 1980.

u góry
Jan Dutkiewicz, Browar tyski,
olej-tekstura, 1982

po prawej
Agnieszka Czyżewska,
Codzienność, olej-płótno, 2003

str. 73 u góry
Stanisław Mazuś, W przestrzeni,
olej-płótno, 1985

str. 73 na dole
Stanisław Mazuś, W światłości,
olej-płótno, 2009

po prawej
Bonifacy Śliwa, Koguty,
rysunek, lata 1972-85

na dole
Adam Romaniuk, „Ostatnia...”
druk cyfrowy, 2006

Dział Oświatowy

Dział Oświatowy zajmuje się planowaniem, organizacją i koordynacją działalności edukacyjnej placówki, jej promocją, odpowiada także za kontakty z mediami. Przygotowuje wydawnictwa promocyjne, informacyjne, ulotki, informatory, foldery z propozycjami zajęć dla uczniów i nauczycieli.

Współpracuje ze szkołami, przede wszystkim tyskimi oraz z miejscowości sąsiednich (między innymi Katowic, Bierunia, Bojszów, Pszczyny). Wśród propozycji adresowanych do uczniów wszystkich typów szkół znajdują się lekcje muzealne, przygotowane według autorskich programów pracowników muzeum, obejmujące tematy z zakresu historii miasta, etnografii i historii sztuki. Organizowane są również terenowe wycieczki edukacyjne, konkursy plastyczne, fotograficzne oraz historyczne, a ponadto warsztaty plastyczne, realizowane według koncepcji nauczyciela.

Z oferty edukacyjnej Muzeum Miejskiego w Tychach korzystają przedszkolaki, uczniowie szkół wszystkich typów, uczestnicy zajęć prowadzonych przez domy kultury i świetlice. W muzeum na zajęciach warsztatowych spotykają się także studenci Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach oraz Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W muzeum gościła wielokrotnie młodzież z zagranicy – Niemiec, Białorusi, Francji, Belgii, Litwy, Anglii.

Organizowane są warsztaty i wykłady dla nauczycieli.

Muzeum Miejskie w Tychach chętnie włącza się w przedsięwzięcia realizowane przez szkoły i instytucje kultury. Od 2006 roku muzeum jest partnerem Miejskiej Biblioteki Publicznej w ogólnopolskiej akcji Cała Polska czyta dzieciom, muzealnicy jako lektorzy biorą udział w „Ogólnopolskim Tygodniu Czytania Dzieciom”. Muzeum organizowane są spotkania, podczas których uczniowie tyskich szkół mają okazję poznać książki śląskich pisarzy, w tym pisane gwarą.

Muzeum uczestniczy w projektach realizowanych przez zaprzyjaźnione placówki spoza Tychów. W 2008 roku, we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Kultury w Bielsku-Białej, zorganizowane zostały w muzeum warsztaty graficzne, w czasie których uczestnicy zajęć – zarówno dzieci, młodzież jak i osoby dorosłe – zapoznali się z technikami linorytu i drzeworytu. Warsztaty prowadziła Agnieszka Czyżewska. Powstałe podczas kilku kolejnych sobotnich spotkań prace można było oglądać na wystawach prezentowanych m.in. w Bielsku-Białej i w Tychach.

Dział Oświatowy we współpracy z innymi pracownikami muzeum organizuje konkursy na wspomnienia dla osób dorosłych, prelekcje, wykłady, spotkania w ramach cyklu Popołudnia Czwartkowe, Soboty z Przewodnikiem, Środy ze Śląskiem, a także koncerty, pokazy archiwalnych filmów o Tychach itp.

Dział zajmuje się również dokumentowaniem działalności muzeum, archiwizowaniem muzealnych wydawnictw, aktualizacją strony internetowej, gromadzeniem artykułów prasowych poświęconych działalności muzeum. Prowadzi bibliotekę muzealną, współpracuje przy organizacji wystaw i wernisaży, realizuje wystawy pokonkursowe, będące pokłosiem konkursów plastycznych.

Joanna Kucz-Pieczka

u góry
Lekcję muzealną Poznajemy
muzeum prowadzi Agnieszka
Ociepa, 2008 r.

na dole
Warsztaty plastyczne. Wystawa
Sceny z życia tyszan w latach
międzywojennych, 2009 r.

u góry
Wręczanie nagród w konkursie
plastycznym Diabły - Mikołaje-
Niedźwiedzie, 2006 r.

na dole
Lekcję muzealną Do ślubu
w czarnej jakli prowadzi
Agnieszka Szymula, 2008 r.

u góry
Tyskie przedszkolaki zwiedzają
wystawę Święty Franciszek
w sztuce, oprowadza
Jacek Dębski, 2009 r.

na dole
Wykład Jacka Dębskiego
w ramach Akademii Historii
Sztuki, 2009 r.

u góry
Uczniowie SP 11 z nauczycielką
Grażyną Leki zwiedzają wystawę,
2010 r.

na dole
Wycieczka edukacyjna
po osiedlu A, 2008 r.

Biblioteka

Biblioteka Muzeum Miejskiego w Tychach liczy blisko 800 pozycji. W jej zbiorach znajdują się wydawnictwa specjalistyczne poświęcone zagadnieniom z zakresu muzeologii, historii, etnologii, historii sztuki, zwłaszcza związane tematycznie z historyczną ziemią pszczyńską.

Biblioteka gromadzi monografie miejscowości ziemi pszczyńskiej, katalogi wystaw, katalogi prezentujące twórczość artystów, informatory, przewodniki, albumy, słowniki, maszynopisy, rękopisy. Są tu również czasopisma oraz wszystkie publikacje wydane przez Muzeum Miejskie w Tychach.

Ze zbiorów biblioteki korzystają studenci, doktoranci specjalizujący się w dziedzinie muzealnictwa, historii, etnologii czy historii sztuki. Zbiory udostępniane są w muzeum za zgodą dyrektora placówki.

Joanna Kucz-Pieczka

Wystawy zrealizowane w Muzeum Miejskim od kwietnia 2005 do maja 2010

Wystawy własne, zrealizowane według autorskich koncepcji
pracowników Muzeum Miejskiego w Tychach

Sto lat z życia miasta. Tychy i tyszenie w XX wieku
kwiecień – listopad 2005
wersja skrócona grudzień 2005 – kwiecień 2008
scenariusz Maria Lipok-Bierwiałczonek
aranżacja Agnieszka Czyżewska

Fragmenty wystawy
Sto lat z życia miasta.
Tychy i tyszanie w XX wieku

Fragmenty wystawy
Sto lat z życia miasta.
Tychy i tyszanie w XX wieku

Solidarność w Tychach od sierpnia 1980 do stanu wojennego
wrzesień – listopad 2005
scenariusz Maria Lipok-Bierwiaczonek, Agnieszka Ociepa,
Joanna Kucz-Pieczka
aranżacja Agnieszka Czyżewska

Ulice, place, domy... Tychy i ziemia pszczyńska na dawnej pocztówce
maj – październik 2006

wersja skrócona listopad – grudzień 2006

scenariusz Agnieszka Ociepa

aranżacja Agnieszka Czyżewska

Za wystawę muzeum otrzymało wyróżnienie w konkursie Ministerstwa Kultury
i Dziedzictwa Narodowego na Wydarzenie Muzealne Roku SYBILLA 2006

Sztuka w przestrzeni miasta. Artyści znani z tyskich kościołów

listopad 2006 – luty 2007

scenariusz Jacek Dębski

współpraca Maria Lipok-Bierwiałonek

aranżacja Agnieszka Czyżewska

Za wystawę muzeum otrzymało honorowe wyróżnienie Marszałka Województwa

Śląskiego w konkursie Wydarzenie Muzealne Roku 2007

Pieczeńią i pędzlem. Jan i Alfons Wiczorkowie

marzec – kwiecień 2007

scenariusz Maria Lipok-Bierwiałonek, Agnieszka Ociepa

aranżacja Agnieszka Czyżewska

Huta Paprocka
marzec – kwiecień 2007
scenariusz Maria Lipok-Bierwiazzonek
aranżacja Agnieszka Czyżewska

My i nasi sąsiedzi. Stroje ludowe w województwie śląskim
maj – październik 2007
scenariusz Agnieszka Szymuła
współpraca Maria Lipok-Bierwiazzonek
aranżacja Agnieszka Czyżewska

Tyski kościół i jego proboszcz. W 100-lecie rozbudowy kościoła
p.w. św. Marii Magdaleny
listopad 2007 – kwiecień 2008
scenariusz Agnieszka Szymula, Agnieszka Ociepa
aranżacja Agnieszka Czyżewska

Powstaje miasto. Tychy w fotografii Andrzeja Czyżewskiego
listopad 2007 – luty 2008
scenariusz Maria Lipok-Bierwiałczonek
aranżacja Agnieszka Czyżewska
wersja skrócona maj – czerwiec 2009

Ekspozycja w Wyższej Szkole Zarządzania i Nauk Społecznych w Tychach, przygotowana z okazji XVIII Tyskiego Seminarium Majowego

A jak Anna. Wczoraj i dziś tyskiego osiedla A
 marzec – kwiecień 2009
 scenariusz Maria Lipok-Bierwiazzonek
 aranżacja Agnieszka Czyżewska

Osiem wieków historii Tychów i dzielnic podmiejskich
 maj – listopad 2008
 wersja skrócona grudzień 2008 – kwiecień 2009
 scenariusz Agnieszka Ociepa
 współpraca Edelgarda M. Foltyn, Maria Lipok-Bierwiazzonek,
 Agnieszka Szymula
 aranżacja Agnieszka Czyżewska

Sceny z życia tyszan w latach międzywojennych
 maj – wrzesień 2009
 scenariusz Maria Lipok-Bierwiazzonek, Agnieszka Ociepa,
 Agnieszka Szymula
 współpraca Barbara Kopia
 aranżacja Agnieszka Czyżewska

Święty Franciszek w sztuce
 wrzesień – grudzień 2009
 scenariusz Jacek Dębski
 współpraca Maria Lipok Bierwiazzonek
 aranżacja Agnieszka Czyżewska

Pokażę Ci Górny Śląsk. Miejsca szczególne, znaczące,
niezwykłe w fotografiach, obrazach, rekwizytach
luty – kwiecień 2010

scenariusz Maria Lipok-Bierwiazzonek

współpraca Agnieszka Czyżewska, Barbara Kopia, Agnieszka Szymula

aranżacja Agnieszka Czyżewska

Jak budowano Nowe Tychy. Miasto i mieszkańcy w latach 1950-1975
kwiecień – październik 2010

scenariusz Maria Lipok -Bierwiazzonek, Agnieszka Ociepa

współpraca Barbara Kopia

aranżacja Agnieszka Czyżewska

Pięć lat Muzeum Miejskiego w Tychach. Kolekcje, darczyńcy,
wydarzenia

maj – październik 2010

scenariusz Jacek Dębski, Agnieszka Ociepa, Agnieszka Szymula

współpraca Agnieszka Czyżewska, Barbara Kopia, Joanna Kucz-Pieczka

aranżacja Agnieszka Czyżewska

Wystawy wypożyczone z innych muzeów, instytucji kultury
oraz kolekcji prywatnych

Tradycje i symbolika zimowego świętowania
na Górnym Śląsku i Żywiecczyźnie
grudzień 2005 – luty 2006
wystawa wypożyczona z Muzeum Śląskiego w Katowicach
scenariusz Krystyna Pieronkiewicz-Pieczko
współpraca Maria Lipok-Bierwiaczonek
komisarz wystawy Agnieszka Szymula
aranżacja Agnieszka Czyżewska

Galeria sztuki w jaskini
 marzec – kwiecień 2006
 wystawa wypożyczona z Muzeum Śląskiego w Katowicach
 scenariusz Renata Abłamowicz
 aranżacja Agnieszka Czyżewska, Mariusz Paluchiewicz

Banknoty zastępcze na Śląsku 1914 – 1924
 kwiecień – maj 2007
 wystawa z kolekcji Bronisława Wątroby

Jak powstaje dzieło
 marzec – kwiecień 2008
 wystawa przygotowana przez Regionalny Ośrodek Kultury w Bielsku-Białej
 komisarz wystawy Agnieszka Szymula
 aranżacja Agnieszka Czyżewska

Był sobie dokument
maj – czerwiec 2008
wystawa przygotowana przez Archiwum Państwowe w Katowicach z okazji rocz-
nicy 75-lecia Archiwum

Tadeusz Kantor. Epoka chłopca
grudzień 2008 – luty 2009
wystawa wypożyczona z Ośrodka Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora „Cri-
coteca” w Krakowie
scenariusz Anna Halczak, Bogdan Renczyński
komisarz wystawy Jacek Dębski
aranżacja Agnieszka Czyżewska, Bogdan Renczyński

Roma – Cyganie. Historia i kultura
luty – kwiecień 2009
wystawa wypożyczona ze zbiorów Muzeum Etnograficznego w Tarnowie (Od-
dział Muzeum Okręgowego w Tarnowie)
komisarz wystawy Agnieszka Szymula
aranżacja Agnieszka Czyżewska

Daisy, księżna von Pless: szczęśliwe lata
 grudzień 2009 – luty 2010
 wystawa wypożyczona z Muzeum Zamkowego w Pszczynie
 komisarz wystawy Agnieszka Ociepa
 aranżacja Agnieszka Czyżewska

Marek Hłasko w 75. rocznicę urodzin i 40. rocznicę śmierci
 grudzień 2009 – luty 2010
 wystawa przygotowana przez Andrzeja Czyżewskiego, kuzyna i biografa Marka Hłaski, ze zbiorów własnych
 komisarz wystawy, aranżacja Agnieszka Czyżewska

Trójkąt Trzech Cesarzy
 marzec 2010
 wystawa wypożyczona z Muzeum w Sosnowcu

Wystawy okolicznościowe, rocznicowe
oraz wystawy uzupełniające projekty edukacyjne

Ostatnia egzekucja w Tychach 22 września 1944 roku
wrzesień – październik 2005
przygotowały Joanna Kucz-Pieczka, Agnieszka Ociepa,
Agnieszka Czyżewska

Tychy – miasto dzieci w fotografii Andrzeja Czyżewskiego
styczeń 2006
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Maria Lipok-Bierwiazzonek

85 rocznica plebiscytu na Górnym Śląsku 20 III 1921 r.
(aneks do wystawy stałej Sto lat z życia miasta. Tychy i tysanie w XX wieku)
marzec 2006
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Agnieszka Ociepa

Ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Tychach
kwiecień - maj 2006
aranżacja Agnieszka Czyżewska

Impresje jaskiniowe
Czerwiec 2006
wystawa prac uczniów Zespołu Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Tychach
przygotowali Agnieszka Czyżewska, Joanna Kucz-Pieczka, Mariusz Madej

Darczyńcy dla naszego muzeum
lipiec – sierpień 2006
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Agnieszka Szymula

Tyscy sybiracy
wrzesień 2006
wystawa przygotowana z okazji rocznicy 17 września, ze zbiorów członków Koła
Związku Sybiraków w Tychach
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Joanna Kucz-Pieczka,
Agnieszka Ociepa

25. rocznica wprowadzenia stanu wojennego
grudzień 2006
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Agnieszka Ociepa,
Joanna Kucz-Pieczka

Archiobrazy. Fotografie Janusza A. Włodarczyka
styczeń – marzec 2007
przygotowała Agnieszka Czyżewska

Zapisywanie sacrum – prezentacja szkiców koncepcyjnych autorstwa
tyskiego architekta Stanisława Niemczyka
luty – kwiecień 2007
przygotowali Agnieszka Czyżewska, Jacek Dębski

Żniwa naszych ojców
sierpień – wrzesień 2007
przygotowała Maria Lipok-Bierwiazzonek, Agnieszka Szymula
aranżacja Agnieszka Czyżewska

Sztuka ludowa żywiecczyzny
wrzesień – październik 2007
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Agnieszka Szymula

Rysiek
lipiec – wrzesień 2008
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Agnieszka Szymula
współpraca Joanna Kucz-Pieczka

Jerzy Nowosielski w Tychach
październik – listopad 2008
przygotowali Agnieszka Czyżewska, Jacek Dębski

Ślązaków drogi do Polski. 90. rocznica odzyskania niepodległości
listopad – grudzień 2008
wystawa przygotowana przez Muzeum Miejskie w Tychach z materiałów włas-
nych, prezentowana w Miejskim Centrum Kultury w Tychach
przygotowały Agnieszka Ociepa, Agnieszka Czyżewska,
Maria Lipok-Bierwiaczonek

Warsztaty graficzne w muzeum
styczeń – marzec 2009
wersja skrócona czerwiec – sierpień 2009; prezentowana
w Filii nr 15 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tychach-Czułowie
przygotowała Agnieszka Czyżewska

4 czerwca 1989
czerwiec – wrzesień 2009
przygotowały Agnieszka Ociepa, Agnieszka Czyżewska

Wystawy w przestrzeni miejskiej przygotowane
przez Muzeum Miejskie w Tychach

Osiedle A – w 55. rocznicę zasiedlenia
październik – grudzień 2007
przygotowała Maria Lipok-Bierwiałczonek
aranżacja i montaż KOLART
wystawa prezentowana kolejno na placu Anny, placu Baczyńskiego
oraz w sąsiedztwie Urzędu Miasta

W obronie krzyża. Wydarzenia w Tychach 23 i 24 kwietnia 1979
kwiecień 2009 – nadal
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Maria Lipok-Bierwiałczonek
montaż KOLART
wystawa prezentowana przy ul. Grota Roweckiego

Tychy w latach międzywojennych. W 75. rocznicę przyznania Tychom
 praw gminy miejskiej 1934-2009
 maj 2009 – nadal
 przygotowały Agnieszka Ociepa, Agnieszka Czyżewska
 montaż KOLART
 wystawa prezentowana kolejno na Rynku i w sąsiedztwie Urzędu Miasta

Plac Baczyńskiego przed laty – nieco historii
sierpień – listopad 2009
przygotowały Barbara Kopia, Maria Lipok-Bierwiałczonek
aranżacja i montaż KOLART

Wystawy towarzyszące konkursom plastycznym organizowanym
przez Muzeum Miejskie w Tychach

Moja przygoda w muzeum. Refleksje po obejrzeniu wystawy
„Sto lat z życia miasta. Tychy i tysiącie w XX wieku”
grudzień 2005
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Joanna Kucz-Pieczka

Diabły, Mikołaje, Niedźwiedzie... Która z postaci na wystawie „Tradycje
i symbolika zimowego świętowania na Górnym Śląsku i Żywiecczyźnie”
najbardziej Ci się spodobała?
marzec 2006
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Joanna Kucz-Pieczka

W moim kościele
marzec 2007
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Joanna Kucz-Pieczka

Najładniejsza kraszanka
Marzec – kwiecień 2007

Moda inspirowana folklorem
październik 2007
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Joanna Kucz-Pieczka

Tychy – socjologiczny portret miasta
luty 2008
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Joanna Kucz-Pieczka

Młodzi artyści. Wybór prac konkursowych
wrzesień – październik 2008
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Joanna Kucz-Pieczka

Mieszkańcy Tychów i okolic. Ich życie i praca na przestrzeni wieków
październik 2008
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Joanna Kucz-Pieczka

Pozdrowienia z... Tychy z lat międzywojennych na pocztówce
wrzesień 2009
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Joanna Kucz-Pieczka

Św. Franciszek w sztuce ludowej
październik – listopad 2009
komisarz konkursu i wystawy Agnieszka Szymula
aranżacja wystawy Agnieszka Czyżewska

Zapraszam Cię na Górny Śląsk
kwiecień - maj 2010
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Joanna Kucz-Pieczka, Mariusz Madej

Inne wystawy prezentowane w Muzeum Miejskim w Tychach

Wielkiemu Rodakowi – Poczta Polska
lipiec 2005

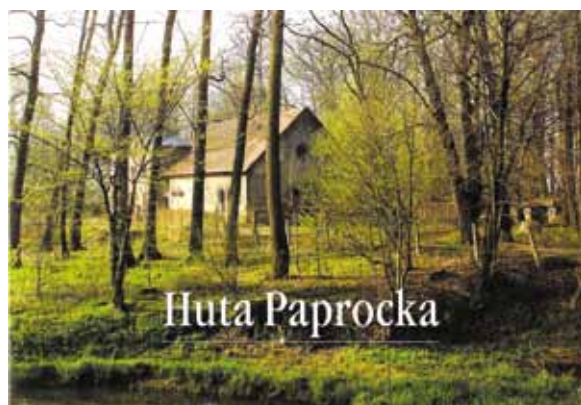
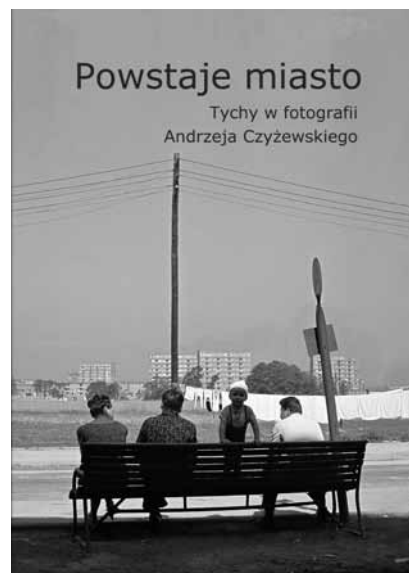
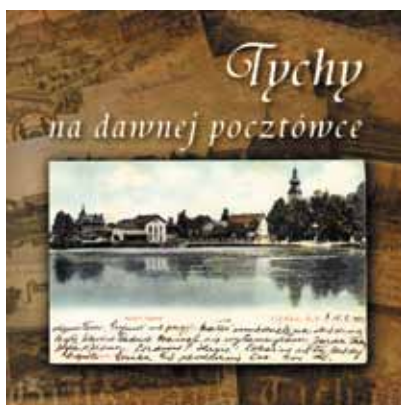
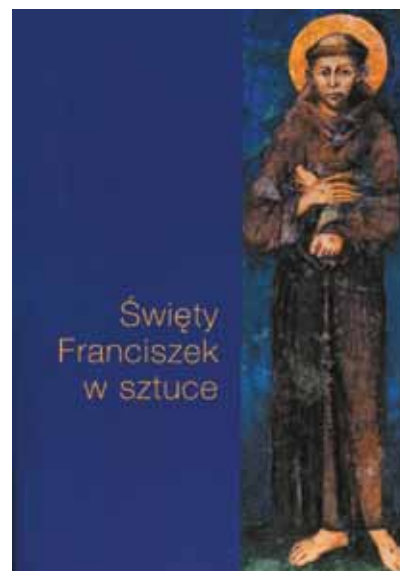
Gdy myślę Szwecja...
grudzień 2005
wystawa pokonkursowa VII Regionalnego Konkursu Plastycznego
przygotowanego przez Zespół Szkół Społecznego
Towarzystwa Oświatowego im. Josepha Conrada Korzeniowskiego
w Tychach

Tak powstawało nasze muzeum
styczeń – maj 2006
przygotowały Agnieszka Czyżewska, Maria Lipok-Bierwiałczonek,
Agnieszka Ociepa

Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego
październik 2006
Projekt zrealizowany przez Wydział Promocji Regionu,
Turystyki i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
Przygotowanie i aranżacja Agnieszka Czyżewska

Stałym elementem wystaw jest
izba śląska - w różnych aranża-
cjach

Wydawnictwa

Publikacje Muzeum Miejskiego to przede wszystkim katalogi towarzyszące prezentowanym w placówce wystawom. Od 2007 roku wydawane są Tyskie Zeszyty Historyczne (dotychczas ukazało się sześć). Muzeum wydaje także opracowania monograficzne, poświęcone zagadnieniom dokumentującym historię miasta, jak album z dawnymi pocztówkami czy książka o osiedlu A.

Drukowane są pocztówki, foldery promocyjne, oświatowe, informatory.

Dla mieszkańców Tychów publikacje Muzeum Miejskiego to źródło wiedzy na temat historii miasta, a także pomoc dydaktyczna dla nauczycieli i uczniów z tyskich szkół.

Redaktorem naczelnym wydawnictwa jest dyrektor muzeum dr Maria Lipok-Bierwiazzonek.

Katalogi wystaw

2005

Sto lat z życia miasta. Tychy i tyszanie w XX wieku

2006

Ulice, place, domy... Tychy i ziemia pszczyńska na dawnej pocztówce

Sztuka w przestrzeni miasta. Artyści znani z tyskich kościołów

2007

Huta Paprocka

Pieczczęcią i pędzlem. Jan i Alfons Wiczorkowie

My i nasi sąsiedzi. Stroje ludowe w województwie śląskim

Powstaje miasto. Tychy w fotografii Andrzeja Czyżewskiego

2008

Osiem wieków historii Tychów i dzielnic podmiejskich

2009

Sceny z życia tyszan w latach międzywojennych

Święty Franciszek w sztuce

Św. Franciszek w sztuce ludowej

2010

Pokażę Ci Górny Śląsk. Miejsca szczególne, znaczące, niezwykle w fotografiach, obrazach, rekwizytach

Tyskie Zeszyty Historyczne

Zeszyt 1

Michał Szynekiewicz

Organizacje społeczne w gminie tyskiej w latach 1922-1939.

Tychy 2007 r.

Zeszyt 2

Edelgarda M. Foltyn

Wczesnośredniowieczne cmentarzysko w Tychach-Cielmicach. Cmentarz lokalnej społeczności wiejskiej. Tychy 2008 r.

Zeszyt 3

Tyskie miejsca pamięci. Materiały I Tyskiego Sympozjum Historycznego zorganizowanego 26 listopada 2007. Tychy 2008 r.

Zeszyt 4

Adam Dziuba

Na frontach walki ze szpiegami, rewizjonistami i „reakcyjnym klerem”. Tyska jednostka aparatu bezpieczeństwa w latach 1954-1975. Tychy 2008 r.

Zeszyt 5

Tychy w czasach wojen. Materiały II Tyskiego Sympozjum Historycznego zorganizowanego 4 listopada 2008. Tychy 2009 r.

Zeszyt 6

Mirosław Węcki

NSDAP w Tychach 1939-1945. Tychy 2009 r.

Opracowania monograficzne

Agnieszka Ociepa (opracowanie)
Tychy na dawnej pocztówce.
Tychy 2007 r.

Bogdan Prejs

Tyszanie nie z tej ziemi.
Tychy 2009 r.

Maria Lipok-Bierwiazzonek

A jak Anna. Wczoraj i dziś pierwszego osiedla „Nowych Tychów”.
Tychy 2009 r.

Rada Muzeum przy Muzeum Miejskim w Tychach

Zgodnie z zapisami ustawy o muzeach Rada Miasta w Tychach, jako organ założycielski Muzeum Miejskiego, we wrześniu 2005 roku powołała Radę Muzeum. W jej skład, zgodnie z ustawą i statutem Muzeum, weszli przedstawiciele Zarządu Miasta i Rady Miasta, stowarzyszeń twórczych, organizacji muzealnych, autorytety naukowe. Kadencje Rady są czteroletnie.

Pierwsze posiedzenie Rady Muzeum odbyło się 18 października 2005 roku. Członkowie powołanej rady wybrali na swego przewodniczącego prof. Ryszarda Kaczmarka.

Skład Rady Muzeum pierwszej kadencji (2005-2009)

Przewodniczący

prof. zw. dr hab. Ryszard Kaczmarek

Uniwersytet Śląski w Katowicach, historyk

Członkowie

Daria Szczepańska – zastępca prezydenta Miasta Tychy ds. społecznych

prof. dr hab. Edward Długajczyk – Archiwum Państwowe w Katowicach, historyk

Czesław Dziubek – radny Rady Miasta Tychy, przewodniczący Komisji Kultury, Sportu i Turystyki

Maciej Kluss – dyrektor Muzeum Zamkowego w Pszczynie

Alojzy Lysko – radny Sejmiku Samorządowego Województwa Śląskiego, folklorysta, pisarz

Stanisław Niemczyk – architekt, członek Stowarzyszenia Architektów Polskich

dr inż. arch. Jacek Owczarek – Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków

Józef Sobczyk – radny Rady Miasta Tychy, Związek Górnośląski

dr Lech Szaraniec – dyrektor Muzeum Śląskiego w Katowicach

Pierwsze posiedzenie Rady Muzeum, październik 2005

Po wyborach samorządowych jesienią 2006 roku i zmianie składu Rady Miasta – na początku 2007 roku Czesława Dziubka zastąpił Klaudiusz Slezak, radny, przewodniczący Komisji Kultury, Sportu i Turystyki.

Skład Rady Muzeum drugiej kadencji (2009-2013)

Przewodniczący

prof. zw. dr hab. Ryszard Kaczmarek

Uniwersytet Śląski w Katowicach, historyk

Członkowie

Daria Szczepańska – zastępca prezydenta Miasta Tychy ds. społecznych

dr Piotr Greiner – dyrektor Archiwum Państwowego w Katowicach

Maciej Kluss – dyrektor Muzeum Zamkowego w Pszczynie

Alojzy Lysko – pisarz, folklorysta

Stanisław Niemczyk – architekt, członek Stowarzyszenia Architektów Polskich

dr inż. arch. Jacek Owczarek – dyrektor Śląskiego Centrum Dziedzictwa

Kulturowego w Katowicach

Józef Sobczyk – Związek Górnośląski

Klaudiusz Slezak – radny, przewodniczący Komisji Kultury, Sportu i Turystyki

Rady Miasta Tychy

dr Lech Szaraniec – członek Stowarzyszenia Muzealników Polskich

Członkowie Rady Muzeum o placówce

Muzeum blisko swych odbiorców

Kiedy u schyłku ubiegłego, XX wieku rozpoczęto dyskusję na temat potrzeby założenia placówki muzealnej w Tychach, mało kto przypuszczał, że droga do realizacji tego zamierzenia potrwa jeszcze prawie całą dekadę. A jednak udało się sfinalizować tę inicjatywę, najpierw przyjęciem w 1998 roku przez Radę Miejską Tychów uchwały o rozpoczęciu starań o założenie takiej placówki, a 15 listopada 2004 roku prezydent Tychów Andrzej Dziuba podpisał zarządzenie pozwalające rozpocząć działalność Muzeum Miejskiego w Tychach. Już w miesiąc później mianowana na dyrektora nowej placówki dr Maria Lipok-Bierwiaczonek mogła rozpocząć pierwsze prace w siedzibie muzeum, które mieści się od tej pory do dzisiaj w tym samym miejscu – w zabytkowych zabudowaniach dawnego Browaru Książęcego przy ul. Katowickiej 9.

Kiedy muzeum powstawało, pozostawało nadal bez odpowiedzi pytanie, czy taka placówka jest bezwzględnie potrzebna w mieście wprawdzie o bogatej tradycji historycznej, sięgającej przecież aż pradziejów, ale kojarzonego w Polsce przede wszystkim z Nowymi Tychami, wzniesionymi niewiele ponad pół wieku temu. Dzisiaj, po pięciu latach istnienia Muzeum Miejskiego, chyba już nikt nie wyobraża sobie krajobrazu kulturalnego współczesnych Tychów bez tej placówki. Zadziwiające jest, że w ciągu tego niedługiego okresu nad wyraz skromny zespół kilku ludzi, kierowanych przez pełną inicjatywy panią dyrektora Marię Lipok-Bierwiaczonek, potrafił w ostatniej chwili powstrzymać, jak się wydawało, już bezpowrotny proces utraty historycznego dziedzictwa kulturowego ziemi tyskiej. Pieczołowicie zbierane eksponaty i dokumentacja muzealna jeszcze przez wiele dziesiątków lat będą źródłem bezcennych informacji, które zniknęłyby bez śladu w mroku niepamięci, gdyby nie znalazły bezpiecznego schronienia w magazynach muzeum.

Można jednak twierdzić i tak, że piecza nad zabytkami z przeszłości miasta to obowiązek władz miejskich i nie ma w tym nic nadzwyczajnego. Czy wobec

tego jest coś szczególnego w działalności Muzeum Miejskiego w Tychach, co wyróżniałoby je na tle innych śląskich muzeów regionalnych? Z perspektywy pięciu mijających lat można już na to pytanie odpowiedzieć z przekonaniem, że tym czymś wyjątkowym jest utrzymywanie stałego kontaktu z tyszanami. Mało placówek muzealnych w Polsce, nawet tych najbardziej szacownych, jest tak blisko swoich odbiorców. O tym decydują ciągle zmieniające się wystawy, które przyciągają do tego przecież niewielkiego muzeum tysiące zwiedzających. O tym decydują też wydawnictwa, zarówno te popularnonaukowe jak i naukowe, kiedy muzeum staje się animatorem poszukiwań badawczych. Przede wszystkim z podziwem należy patrzeć jednak na wychowywanie młodego pokolenia pasjonatów i miłośników dziejów oraz współczesności małej, tyskiej ojczyzny, co dzieje się ciągle na naszych oczach podczas warsztatów i spotkań organizowanych specjalnie dla tych najmłodszych adeptów wiedzy o Tychach. To dobrze rokuje na przyszłość. Dla tej nowej generacji Tychy już za kilka lat staną się ICH miastem, nie tylko dlatego, że tutaj mieszkają, ale również dlatego, że będą się czuli częścią tej społeczności, będą chcieli z pełną świadomością tutaj właśnie pozostać i znaleźć swoje miejsce na ziemi.

Dzisiaj, kiedy próbujemy pochylić się nad historią naszego miasta, dostrzegamy dopiero jak wielkie są obszary naszej niewiedzy. Dzięki Muzeum Miejskiemu w Tychach my, a także kolejne pokolenia tyszan, mają szansę poznać jakże bogatą przeszłość: Starych i Nowych Tychów, Wilkowyj, Cielmic, Paprocana, Jaroszowic, Urbanowic, Żwakowa, Czułowa, Zawięści, Glinki oraz chociaż na chwilę zadumać się nad losami ich mieszkańców.

prof. zw. dr hab. Ryszard Kaczmarek
przewodniczący Rady Muzeum

Muzeum Ziemi Ojczystej

Mija właśnie piąty rok istnienia tyskiego muzeum. Idea powołania tej placówki pojawiła się znacznie wcześniej, formułowana była między innymi podczas jednego z pierwszych Seminariów Majowych. Już wówczas byliśmy przekonani, że miasto niesłusznie niegdyś nazywane „nowym ośrodkiem socjalistycznym” zasługuje na placówkę, która będzie depozytariuszem zbiorowej pamięci tyszan. Nikt wtedy natomiast nie przypuszczał, iż w tak krótkim czasie erygowana instytucja stanie się ośrodkiem społecznego skupienia dla mieszkańców miasta i wszystkich zainteresowanych jego historią. Liczne wystawy, spotkania, seminaria i konferencje powiększają zasób wiedzy o Tychach, regionie, ich mieszkańcach i instytucjach.

Muzeum stało się również domem wydawniczym, a publikowane prace odślawiają mało znane epizody z życia miasta i jego obywateli. Symboliczne jest także ulokowanie placówki na terenie tyskiego browaru – ikonicznej przestrzeni i miejsca.

Wszystko to sprawia, że autorskie refleksje o roli Muzeum Miejskiego opatrzyłam tytułem zaczerpniętym z wybitnej pracy Siegfreda Lenza, znawcy pogranicza. Górny Śląsk i Tychy były takim właśnie pograniczem, zatem pamięć o tym świecie powierzyliśmy z przekonaniem miejskiej placówce i jej oddanym pracownikom.

Daria Szczepańska
Zastępca prezydenta miasta ds. społecznych

Zachowanie i pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego jest naturalną potrzebą każdej wspólnoty. Zbiorowość, która nie odnajduje w sobie tej potrzeby, zagrożona jest uwiędnięciem. Nowe Tychy kiedyś tego doświadczyły.

W drugiej połowie lat siedemdziesiątych miasto przypominało kipiący kotłownię. Do nowych osiedli falami napływali przybysze z różnych stron Polski, aby podjąć pracę w pobliskich kopalniach i fabrykach. Panował głód mieszkań, potrzebne były drogi, szkoły, sklepy itp. Miasto żyło teraźniejszością i skierowane było ku przyszłości. Przeszłość, historia, identyfikacja z miejscem życia podnoszone były tylko okazjonalnie i zawsze pod czujnym okiem surowej wtedy cenzury. Zaniepokojeni takim stanem rzeczy społecznicy zawiązali wtedy Towarzystwo Miłośników Ziemi Tyskiej z bogatym programem działań. Zawierał on m.in. postulat zorganizowania muzeum miejskiego. Niestety, w warunkach dominacji jednej partii we wszystkich sferach życia publicznego, Towarzystwo niewiele potrafiło zdziałać.

Dało jednak świadectwo swoich dążeń. Mogły się one urzeczywistnić dopiero pod koniec lat osiemdziesiątych, kiedy nastąpiło pamiętne przebudzenie duchowe. Przeszłość coraz mocniej zaczęła upominać się o swoje prawa. Upomnieli się o nią również mieszkańcy. Znaczący wkład w to dzieło miał regionalny tygodnik „Echo”, który przez kilkanaście lat publikował cykliczne artykuły z historii ziemi pszczyńskiej i Tychów. Sporo materiałów z tej dziedziny znaleźć można było w rocznikach Kalendarza Górniczego kopalni Ziemowit. W tym też czasie ukazały się poświęcone Tychom opracowania młodego socjologa, profesora Marka Szczepańskiego, który z czasem skupił wokół siebie grono naukowców piszących o Tychach. Powstała wielka monografia miasta.

Przeszłość tej ziemi powoli zaczęła odsłaniać całe swe bogactwo i niezwykłość. Coraz wyraźniej widać było, jak stapiają się miejscowe, uświęcone tradycją wartości z nowymi, wnoszonymi przez przybyszów. Był to znak, że zaczyna się formować nowa tożsamość wspólnoty, budząca szacunek wobec historii i dumę ze współczesnych dokonań.

Decyzja z 2005 roku o powstaniu Muzeum Miejskiego - i to w miejscu tak symbolicznym, jak Browar Książęcy z 1629 roku - była więc wynikiem długiego procesu dojrzewania społeczności miasta, która uświadomiła sobie prawdę, że bez poznania przeszłości nie można budować przyszłości. Była także zwieńczeniem wieloletnich starań miłośników tradycji i kultury skupionych wokół dr Marii Lipok-Bierwaczek.

Utworzenie muzeum wystawiło chlubne świadectwo samorządowi miasta, który trafnie odczytał dążenia swej wspólnoty. Swoim historycznym aktem podarował Tychom gorące serce. Po pięciu latach jego istnienia bije ono żywo i nieraz tak głośno, że słyhać go na całym Śląsku.

Alojzy Lysko
pisarz, folklorysta

Nasze muzeum

Nasze muzeum ma już pięć lat. Chcę zwrócić uwagę na to, że wszyscy już mówią: nasze. Wynika z tego, że przez ten krótki czas muzeum nie tylko trwale zapisało się w świadomości, ale i zdobyło sympatię oraz uznanie. Warto było walczyć o jego powstanie, warto także wspierać działalność, bo to jest NASZE MUZEUM.

Józef Sobczyk
Związek Górnośląski

Tyszenie o muzeum

Dusza miasta

Muzeum w Tychach? Czy to możliwe w mieście o historii tak wątej, że nawet te nieliczne zabytki nie czują się w nim dobrze?

No to może muzeum ziemi pszczyńskiej? Tam już byłoby co pokazać!

Tak było w chwili poczęcia się idei. A jednak...

Głębokie przekonanie, że właśnie to miasto potrzebuje miejsca szczególnego, gdzie mogłaby się zdomowić jego dusza.

Ogromna wola stworzenia zakątka autentycznego, serdecznego, uroczego wśród mrówkowców z wielkiej płyty.

Determinacja w łamaniu oporów urzędniczych, żeby pokazać, jak i gdzie szukać piękna wokół siebie, oddać szacunek dziedzictwu, z którego czerpiemy.

Tym, którymi kieruje taka motywacja – nie można odmówić.

I żyje muzeum w Tychach. Dla koneserów i pospólstwa, dla uczniów i profesorów, dla starotyszan i młodzieży, dla ludzi każdej ze sztuk.

I mieszka w nim dusza tego miasta.

Łucja Staniczakowa
polonistka, rodowita tyszaneczka

Pięć lat

Gdy w kwietniowe popołudnie pięć lat temu zbliżaliśmy się do terenu browaru, z daleka słyhać było głośnie grającą górniczą orkiestrę. Znak, że dzieje się coś ważnego. Orkiestra grała wesoło, potem, w pięknej sali wystawowej, pogodny koncert świetnej orkiestry kameralnej miasta Tychy AUKSO. Nastrój podniosły i radosny. Tychy doczekały się otwarcia swojego muzeum.

Doczekała się też realizacji głównego celu swojego życia zawodowego dr Maria Lipok-Bierwiazczonczek. Muzeum powstało w wyniku jej entuzjazmu i pracowitości, ale i wieloletnich działań. Umiała przekonać tych, którzy o jego powstaniu decydowali, umiała zgromadzić wokół siebie zespół równie zapalonych pracowników. Kieruje tym zespołem i całym muzeum z pełnym sukcesem. Oby jak najdłużej.

To popołudnie utkwiło mi w pamięci. Wydaje się, że było to bardzo niedawno. A od tego czasu było wiele wystaw, spotkań, prelekcji, konkursów i innych ciekawych imprez. Muzeum stało się, w miarę swoich skromnych w gruncie rzeczy możliwości lokalowych, znaczącym i bardzo potrzebnym miejscem w życiu kulturalnym miasta Tychy. Dobrym miejscem mądrych i interesujących spotkań.

Wspominając dzień otwarcia, te pięć lat wydaje się bardzo krótkim okresem czasu. Ale gdy popatrzymy na gabloty z wydawnictwami muzeum, z publikacjami, książkami, katalogami wystaw, to można odnieść wrażenie, że tych lat musiało być o wiele więcej, zestaw publikacji bowiem jest naprawdę imponujący. I potrzebny. Wystawy przemijają, książki i wydawnictwa pozostają. Eleganckie, pięknie opracowane i wydane.

Na co komu muzeum? Gdy porównać większą społeczność, jaką jest miasto, z rodziną, to łatwo zauważyć, że w rodzinie staramy się przechowywać fotografie, dokumenty, listy i pamiątki. Po to, aby nasi następcy wiedzieli, kim są, skąd pochodzą, jakie było życie rodziców i dziadków. Podobnie jest z mia-

stem. Niespostrzeżenie zmienia się ono, nowe kiedyś domy stają się zabytkami, pochodzący z miasta ludzie wchodzą w życie kraju, są znani i sławni. O tym wszystkim nasi następcy będą chcieli i powinni wiedzieć. Bo i w życiu rodziny, i miasta, ciągłość historii jest rzeczą niezmiernie ważną. Wynika z niej ciągłość kultury, tradycji, poczucie patriotyzmu i przywiązania do miejsca swojego urodzenia i zamieszkania. Dlatego popierajmy muzea, dbajmy o nie i budujmy. Są naprawdę konieczne.

Andrzej Czyżewski
architekt

Spotkania z przeszłością

Kilka lat temu pani Agnieszka Ociepa skontaktowała się ze mną w sprawie udostępnienia jej zdjęć i dokumentów dotyczących mojej rodziny, tyszan i Tychów. Miałam wątpliwości: czy nie za późno powstaje tyskie muzeum?

Sama zainteresowałam się przeszłością, gdy zostałam emerytką, a najbliżsi członkowie rodziny – świadkowie tej przeszłości – już nie żyli. Wcześniej, jak większość młodych ludzi, nie interesowało mnie „to, co było” i dlatego tak trudno mi było po latach odtworzyć wiele faktów.

Obserwowałam potem działalność dyrektorki muzeum – pani dr M. Lipok-Bierwiazzonek oraz jej współpracowników i jestem pełna uznania dla wyników ich trudnej pracy. Z dobrymi efektami docierają do dokumentów i świadków dawnych lat. Wystarczy zajrzeć do internetu, by zobaczyć, jak różne są formy „spotkań z przeszłością”, które nam oferują: od wystaw, wykładów, sympozjów, konkursów, lekcji muzealnych po ciekawe wydawnictwa.

Pracownikom tyskiego muzeum życzę dalszych sukcesów w żmudnym odkrywaniu naszej przeszłości, eksponowaniu jej na wystawach i dokumentowaniu w publikacjach.

Krystyna Kosma
z listy „Przyjaciół Muzeum”

Jedna prawda

Moja wiekowa już mama niechętnie opuszcza domowe pielesze, ale kiedy zaproponowałam jej wycieczkę do Muzeum Miejskiego, to chętnie się zgodziła, bo wiedziała, że spotka tam wspomnienia z międzywojnia. Przekroczyliśmy próg instytucji i rozpoczęli zwiedzanie ekspozycji; mama powoli, z nieukrywanym zainteresowaniem lustrowała dokumenty życia sprzed kilkudziesięciu laty. Zatrzymała się przed kolejną planszą i wydawać się mogło, że na pożółkłej fotografii poszukuje sylwetki swojego przyszłego męża a mojego ojca, bo przecież on tu – czyli w przedwojennych Tychach – spędził dzieciństwo. W oczach zwiedzającej odczytałam aprobatę: „... tak, to prawda, tak to wyglądało...”.

W innym czasie, w innej muzealnej scenografii umieściłam moich uczniów: młodzi ludzie zaintrygowani artystyczną instalacją stanęli zaskoczeni, mierzyli wzrokiem zastygłe postacie umarłej klasy – również w ich oczach zauważyłem, że Tadeusz Kantor proponuje im rzetelną prawdę artystyczną.

Wreszcie trzecia prawda – któregoś jesiennego wieczoru w muzeum zagościł duch innego artysty, Marka Hłaski. Andrzej Czyżewski, kuzyn pisarza, przywołał dzieło i biografię autora Pierwszego kroku w chmurach; prelegent odkrywał nieznane epizody z prawdziwego życia, które we współczesnych opracowaniach krytycznych bywają często zastępowane fałszywą legendą.

Te i inne prawdy przeszłości nie mogłyby zaistnieć w murach starego browaru, gdyby nie osoba pani Marii Lipok-Bierwiazzonek, której wręcz idea fixe było powołanie w naszym mieście placówki muzealnej. Po wielu latach, po wielu trudach udało się zrealizować ten prawie romantyczny pomysł.

Muzeum powstało, bywam w nim częstym gościem, towarzysząc i oprowa-

dzając i młodych i starych, dotykających naocznie prawdy przeszłości, która jest przecież fundamentem naszej lokalnej i prywatnej egzystencji.

Henryk Bielas
polonista

Nowoczesność

Wciąż nowe, inne, ciekawe wystawy – ludzie, zdarzenia i miejsca utrwalone na fotografiach, w dokumentach, przedmiotach. Twórczość tyszan, dokumenty, rzeczy które pamiętamy. Spotkania, publikacje, warsztaty. Muzeum porządkuje historię Tychów, uzmysławia znaczenie i bogactwo regionu. Opowiada o zwykłych ludziach, o minionej codzienności. Czyni z Tychów miejsce niezwykle, miejsce z bogatą przeszłością, z ciekawą historią, dobre miejsce.

Brak zbiorów w momencie powstawania placówki twórcy Muzeum Miejskiego w Tychach obracają w zaletę. Formowanie od podstaw placówki muzealnej pozwala nam mieszkańcom współtworzyć muzeum, a odtwarzana historia miasta i jego mieszkańców pogłębia naszą więź z miastem, nasze wzajemne relacje. Uczestnicząc w narodzinach kolekcji i ekspozycji, możemy przeglądać się w historii tego miejsca jak w lustrze.

Jeszcze słowo o obiekcie służącym jako siedziba muzeum i o jego wnętrzu. Jest rzadkością, by architekt tak kompetentnie obszedł się z historycznymi budynkami, a gospodarze obiektu potrafili wypełnić wnętrza interesującą treścią. To wnętrze przyciąga, poprzez umiejętne połączenie starego z nowym, zachęca do odwiedzin.

Gdybym miała jednym słowem opisać Muzeum Miejskie w Tychach użyłabym słowa „nowoczesność”. Nowatorska adaptacja budynku jest dobrym tłem dla opowieści o nowoczesności rozwiązań, stosowanych w przeszłości w mieście i regionie. Historia ta prezentowana jest na ekspozycjach, utrwalana w gromadzonych zbiorach. Nowatorska jest także otwartość placówki na nowe rozwiązania i współczesne potrzeby odbiorcy. Bardzo się cieszę, że takie jest NASZE MUZEUM.

Beata Wąsowska
artystka, malarka

Muzeum z pomysłem

Mieszkam w Tychach od trzech lat i prawie tyle współpracuję z Muzeum Miejskim. Zaczęło się od folderu, który wpadł mi w ręce. Dobrze wydany, pełen informacji i zdjęć. Szybko zainteresowałam się propozycjami muzeum. Przez trzy lata odwiedzałam muzeum wiele razy wraz z uczniami naszej szkoły. Uczestniczyliśmy w warsztatach plastycznych, graficznych, konkursach plastycznych, wernisażach, lekcjach muzealnych, spotkaniach z ciekawymi ludźmi, wycieczkach z przewodnikiem. Muzeum dba o różnorodność oferty, co jest ogromną zaletą w dzisiejszych czasach. Nie czeka, ale wyprzedza czas. Nie zapomina o tradycji i kulturze regionu. Nie tylko zaprasza widzów do środka, do sal wystawowych, ale wychodzi do ludzi, na ulicę. Ogromne zdjęcia związane z historią Tychów, z miejscami, ludźmi tu żyjącymi można było zobaczyć podczas wystaw plenerowych w naszym mieście. Uważam, że to świetny pomysł.

To muzeum z pomysłem, a pracujący tu ludzie to oddani sprawie pasjonaci, w dodatku uśmiechnięci. Zapraszam wszystkich serdecznie do Muzeum Miejskiego, bo tutaj każdy znajdzie coś dla siebie.

Justyna Biskup-Naumienko
nauczycielka plastyki

Życzenia entuzjazmu

Każde miasto powinno mieć swoją duszę. Tychom jej brakowało. Muzeum Miejskie, otwarte przed pięciu laty, wypełniło tę pustkę. Stało się pewnego rodzaju sanktuarium, w którym dzieją się rzeczy wielkie i małe, ale zawsze ciekawe. To tutaj można poznać Tychy historyczne i współczesne, co jest bardzo ważne dla ludzi przybyłych z różnych zakątków Polski. Życzę pani dyrektor dr Marii Lipok-Bierwiaczonek i jej pracownikom dalszego entuzjazmu w organizacji różnorodnych imprez na terenie muzeum oraz coraz większego zainteresowania tyszan, i nie tylko, działalnością tej tętniącej życiem placówki.

Danuta Wencel
germanistka

Zygmunt Kubski uhonorowany
tytułami Złoty Darczyńca
i Przyjaciół Muzeum z Agnieszka
Szymulą i Agnieszka Ociepą,
sierpień 2006.
Zygmunt Kubski zmarł
w grudniu 2008

Tytuł Przyjaciela Muzeum

W 2006 roku dyrekcja i pracownicy muzeum podjęli decyzję o przyznawaniu tytułu Przyjaciela Muzeum osobom okazującym szczególną pomoc przy realizacji różnych zadań – merytorycznych i organizacyjnych, w pozyskiwaniu eksponatów, wykonywaniu replik i rekonstrukcji. Tytuł ten otrzymały również osoby wypożyczające na potrzeby wystaw liczne i cenne obiekty (np. kolekcje starych pocztówek) oraz osoby, które przysłużyły się promocji placówki.

Tytuł Przyjaciela Muzeum otrzymali

w 2006 roku

Mariusz Dmetrecki
Tomasz Dudek
Paweł Grychtolik
Jerzy Hetmański
Bogdan Prejs
Miroslaw Kańtor
Jerzy Kocurek
Krystyna Kosma
Zygmunt Kubski
Małgorzata Sokołowska
Romuald Targiel
Wojciech Walter
Michał Walter
Jan Wistuba

w 2007 roku

Izabela Janoszek
Przemysław Leśniak
Maria Michalczyk
Krystyna Pieronkiewicz-Pieczko
Grzegorz Ratajski
Barbara Rosiek
Katarzyna Rucka-Ryś
Redakcja tyskiego Oddziału
„Dziennika Zachodniego”
Redakcja Górnośląskiego
Tygodnika Regionalnego „Echo”
Peter Karl Szczepanek
Bronisław Wątroba

Ryszard Wróbel
Piotr Zawadzki
Zespół Szkół Muzycznych
im. Feliksa Rybickiego w Tychach

w 2009 roku

Maria Antończak
Brygida Borowska
Aleksandra Grabiec
Elżbieta Klekotko
Ewelina Kosma
Jan Kuś
Elżbieta i Piotr Matuszkowie
Wojciech Mszyca
Gabriel Pierończyk
Danuta Skrzypczyk
Wiesława Szczypkowska
Zgromadzenie Sióstr
św. Elżbiety w Katowicach
ks. Teofil Grzesica

w 2010 roku

„Gazeta Wyborcza”. Katowice
Dariusz Kortko
Komenda Miejska Państwowej
Straży Pożarnej w Tychach
Jolanta Pierończyk
Elżbieta Wyleżuch
Szkoła Podstawowa nr 1 w Tychach

Złota Księga Darczyńców

W 2006 roku pracownicy muzeum podjęli decyzję o założeniu Złotej Księgi Darczyńców i przyznawaniu tytułu Złotego Darczyńcy osobom, które przekazały w darze do zbiorów muzeum szczególnie liczne lub cenne dary. Uhonorowani tytułem, poza wpisem do księgi, otrzymują specjalne dyplomy, wręczane podczas uroczystych wernisaży.

Do Złotej Księgi Darczyńców wpisani zostali:

w 2006 roku

Ireneusz Botor
Stefania Cichowska
Andrzej Czyżewski
Gabriela i Fryderyk Fuchsowie
Teofil Jamrozy
Gabriel Kraus

Łucja i Alojzy Lyskowie

Marta Makowska

Stanisław Mazuś

Bolesław Mitręga

Łucja Staniczek

Irena Śliwa

Antoni Toborowicz

Stefania Urbanek

Leszek Waliszewski

Dorota Wejchert-Gajczyk

Helena Widłok

Szkoła Podstawowa nr 7 w Tychach

Urząd Miasta Tychy

Piotr Młoczek
Joanna Piech
Antonina Urbisz
Maria Wieczorek
Krystian Wróbel

w 2008 roku

Alina Stolecka-Sańska

w 2009 roku

Sonia Botor
Dorota Golda
Jolanta Jarek
Róża Krzyż
Józef Malcharek
Helena Pajonk
Kazimierz Pawlak
Renata Tatara

w 2007 roku

Teresa Drapała
Paweł Grychtolik
Roman Kalarus
Zygmunt Kubski
Anastazja Malcharek

w 2010 roku

Michał Cała
Dorota Skiba
Ewa Kubaska
Urszula Janik
Regina Lipecka

u góry
 Świąteczne spotkanie pracowników muzeum.
 Gośćmi byli wiceprezydent Daria Szczepańska, ks. Teofil Grzesica i Józef Sobczyk (członek Rady Muzeum), grudzień 2005

na dole
 Najlepsze miejsce na spotkania robocze, marzec 2007

Pracownicy Muzeum Miejskiego w Tychach w 2010 roku

Dyrektor
Dr Maria Lipok-Bierwiazzonek

Główna księgowa
Teresa Rozwadowski

Kierownik administracyjny
Jadwiga Rudnicka

Dział Historii Miasta
Agnieszka Ociepa

Dział Tradycji Kultury Historycznej Ziemi Pszczyńskiej
Agnieszka Szymula

Dział Sztuki
Jacek Dębski

Dział Oświatowy
Joanna Kucz-Pieczka

Specjalista plastyk
Agnieszka Czyżewska

Archiwum fotografii
Barbara Kopia

Opiekunki ekspozycji
Joanna Kawa-Jawilak
Alicja Śliwińska

Stali współpracownicy
Mariusz Madej – montaż ekspozycji
Weronika Nagengast – redakcja wydawnictw
Barbara Niedoba – redakcja wydawnictw
Jakub Pytlarz – specjalista BHP
Lidia Rogowicz – fotograf
Danuta Simińska – utrzymanie czystości

Z życia muzeum

Wizyta francuskiej młodzieży,
marzec 2006

Uroczystość z okazji roku działalności muzeum, koncert Big Bandu z Zespołu Szkół Muzycznych im. Feliksa Rybickiego w Tychach pod dyrekcją Jacka Dobrzańskiego, kwiecień 2006

„Roczek” muzeum – Andrzej Czyżewski składa gratulacje, kwiecień 2006

„Roczek” muzeum, od lewej Zygmunt Kubiński, Maria Lipok-Bierwiazzonek, Krystyna Kosma, kwiecień 2006

Koncert duetu „Con Amore”
(Łukasz Konieczny i Janusz Pietrucha),
wernisaż wystawy Ulice,
place, domy... Tychy i ziemia
pszczyńska na dawnej pocztów-
ce, maj 2006

Wizyta żony Petera von Hochber-
ga – Anny z synami,
czerwiec 2006

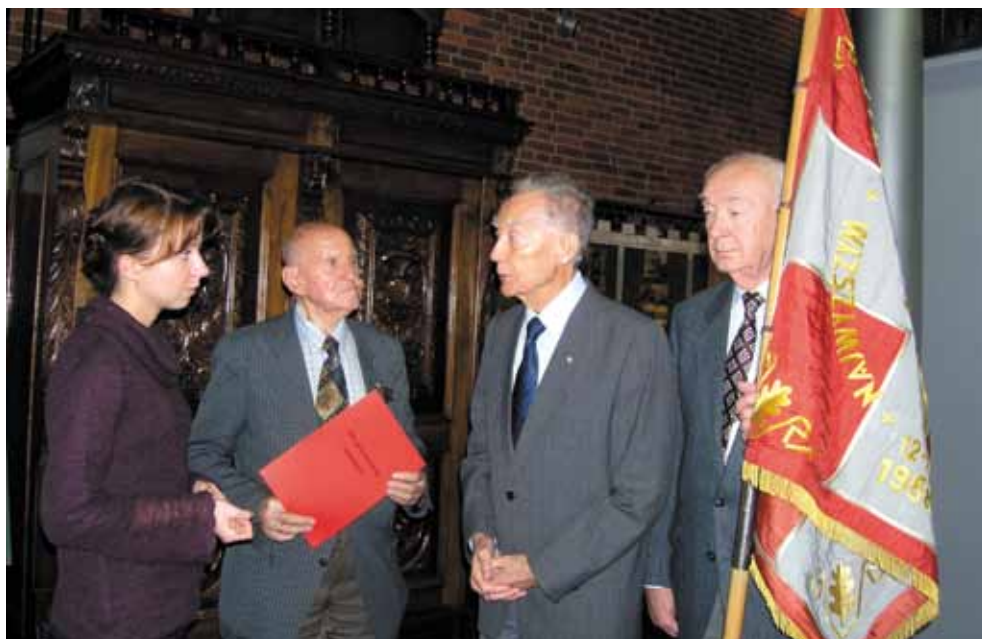
Popołudnie Czwartkowe –
o historii broni opowiada Jarosław
Racięski z Muzeum Śląskiego
w Katowicach,
czerwiec 2006

Spotkanie z najhojniejszymi dar-
czyńcami i przyjaciółmi muzeum,
do Złotej Księgi Darczyńców
wpisana została m.in. Stefania
Urbanek, wrzesień 2006

Tyski Oddział Związku Inwalidów
Wojennych RP przekazał do
zbiorów muzeum sztandar
z 1956 r., październik 2006

Wizyta arcybiskupa Damiana
Zimonia, listopad 2006

Koncert popularnego w latach
60-tych tyskiego zespołu big-be-
atowego „Passaty”, marzec 2007

Spotkanie z mistrzynią krasz-
karstwa Teresą Drapałą,
marzec 2007

Tytuł Przyjaciela Muzeum otrzymała m.in. Maria Michalczyk z Muzeum Śląskiego w Katowicach, wernisaż wystawy *My i nasi sąsiedzi. Stroje ludowe w województwie śląskim*, maj 2007

Zamek Królewski w Warszawie, Agnieszka Czyżewska, Maria Lipok-Bierwiazek i Agnieszka Ociepa odebrały wyróżnienie w konkursie SYBILLA 2006 za wystawę *Ulice, place, domy... Tychy i ziemia pszczyńska* na dawnej pocztówce, maj 2007

Promocja muzeum podczas IX Festiwalu Muzycznego im. Ryśka Riedla w Tychach-Paprocach, lipiec 2007

Spotkanie z Tradycją - Dzień Pszczyński, promocja książki Ziemia pszczyńska, wrzesień 2007

Dzień Pszczyński - pokaz wiązania chusty czepcowej przez Łucję Lysko i zespół „Radostowiczanki”, 2007 r.

Spotkanie z Tradycją – Przy deptaniu kapusty, październik 2007

Spotkania z Tradycją – Dzień
Górali Śląskich zespoły „Kon-
ków” i „Wałasi” z Istebnej,
październik 2007

Spotkania z Tradycją – Dzień
Górali Śląskich - warsztat prę-
dzenia wełny - Helena Gorzołka
z Jaworzynki, październik 2007

Spotkania z Tradycją – wernisaż
wystawy My i nasi sąsiedzi. Stroje
ludowe w województwie śląskim,
październik 2007

Wizyta generała Romana Polko,
listopad 2007

Spotkanie z Kazimierzem
Kutczem, luty 2008

Spotkanie z Tradycją – Kraszanki,
pisanki... – technikę oklejania
sitowiem pokazuje Olga Paleczna,
marzec 2008

Wizyta TVP Katowice w muzeum
– Dorocie Podłodowskiej
o rodzinie Krzyżowskich opowia-
da Stefania Urbanek,
kwiecień 2008

Wernisaż wystawy Osiem wieków
historii Tychów i dzielnic podmiejskich,
występ Zespołu Muzyki
Dawnej i Tańca Historycznego
z Mikołowa Capella Nicopolensis
pod kierownictwem Androniki
Krawiec, maj 2008

Tyska Noc Muzealna, pokaz walk w wykonaniu rycerzy „Bractwa Rycerskiego Puszczy Pszczyńskiej”, maj 2008

Warsztaty graficzne, październik 2008

Warsztaty graficzne, październik 2008

Wizyta młodzieży z Belgii,
po wystawie Osiem wieków histo-
rii Tychów i dzielnic podmiejskich
oprowadza Jacek Dębski,
październik 2008

II Tyskie Sympozjum Historyczne
– pokaz umundurowania i uzbro-
jenia żołnierzy września 1939,
listopad 2008

Popołudnie Czwartkowe – spot-
kanie z polonistką, regionalistką
Łucją Staniczek, listopad 2008

Sobota z przewodnikiem,
po wystawie Tadeusz Kantor.
Epoka chłopca oprowadza kura-
tor wystawy Jacek Dębski,
styczeń 2009

Koncert Teresy Mirgi i zespołu
„Kałe Bała”, Romów z gminy
Bukowina Tatrzańska, wernisaż
wystawy Roma – Cyganie. Histo-
ria i kultura, luty 2009

Czytanie po śląsku – młodzieży
z Gimnazjum nr 9 w Tychach
czyta Łucja Staniczek,
marzec 2009

Promocja książki Bogdana Prejsa
Tyszanie nie z tej ziemi,
marzec 2009

Wizyta młodzieży z Niemiec, po
wystawie Sceny z życia tyszan
w latach międzywojennych
oprowadza Agnieszka Szymuła,
czerwiec 2009

Zakończenie gry miejskiej zorganizowanej z okazji 90. rocznicy
I powstania śląskiego, Tu się
zaczęło, wrzesień 2009

Realizacja filmu dokumentalnego
Dom w tradycji śląskiej, na zdjęciu
reżyser filmu Wojciech Majewski
i operator Jan Zub,
wrzesień 2009

Rozstrzygnięcie konkursu
Św. Franciszek w sztuce ludowej,
otwarcie pokonkursowej
wystawy, pierwsza z lewej nes-
torka ludowych artystów Maria
Gatnar-Guzy z Wisły,
październik 2009

Architekt Stanisław Niemczyk
w czasie spotkania z ks. Fran-
ciszkim Resiakiem w ramach
cyklu Popołudnia Czwartkowe,
październik 2009

Na wernisażu wystawy
Święty Franciszek w sztuce
wystąpiła orkiestra AUKSO,
wrzesień 2009

Warsztaty ozdób choinkowych
dla uczniów Gimnazjum nr 12
w Tychach prowadzi Barbara
Kopia, grudzień 2009

Warsztaty Bibułkowe jeże, ptaszki, łańcuchy ze słomy... czyli dawne ozdoby choinkowe. Prowadzi Alicja Śliwińska i Barbara Kopia, grudzień 2009

u góry
Spotkanie z Tradycją - Palmy,
kraszanki, pisanki, marzec 2010

na dole
Spotkanie z Tradycją - Palmy,
kraszanki, pisanki, marzec 2010

u góry
Joanna Kawa-Jawilak i Barbara
Kopia przy montażu wystawy
Tradycje i symbolika zimowego
świętowania na Górnym Śląsku
i Żywiecczyźnie. Trudna sztuka
układania góralskiej nogawiczki,
listopad 2005

na dole
Praca w muzeum wymaga róż-
nych umiejętności, maj 2006

Renowacja kilimu, Alicja Śliwińska
i Joanna Kawa-Jawilak,
czerwiec 2006

Archiwizacja fotograficzna eks-
ponatów. Zdjęcia wykonuje Lidia
Rogowicz (pierwsza od prawej),
wrzesień 2006

Przy montażu wystawy
My i nasi sąsiedzi. Stroje ludowe
w województwie śląskim,
kwiecień 2007

Agnieszka Czyżewska, Joanna Kawa-Jawilak i Barbara Kopia przy montażu wystawy Osiem wieków historii Tychów i dzielnic podmiejskich, kwiecień 2008

Montaż wystawy Tadeusz Kantor. Epoka chłopca. Z lewej Bogdan Renczyński, listopad 2008

Agnieszka Szymuła, montaż wystawy Sceny z życia tyszan w latach międzywojennych, kwiecień 2009

Zbiorowe podejmowanie decyzji.
Montaż wystawy Sceny z życia ty-
szan w latach międzywojennych,
kwiecień 2009

Przy maszynach z warsztatu
szewskiego. Joanna Kawa-Ja-
wilak i Alicja Śliwińska, montaż
wystawy Sceny z życia tyśzan
w latach międzywojennych,
kwiecień 2009

Przyjechały obrazy wypożyczone
z Muzeum Narodowego w War-
szawie. Jacek Dębski przed mon-
tażem wystawy Święty Franciszek
w sztuce, wrzesień 2009

Mariusz Madej, Agnieszka Czyżewski i Andrzej Czyżewski, montaż wystawy Marek Hłasko w 75. rocznicę urodzin i 40. rocznicę śmierci, grudzień 2009

Setki zdjęć trzeba rozłożyć na podłodze. Barbara Kopia i Maria Lipok-Bierwiazzonek, montaż wystawy Pokażę Ci Górny Śląsk. Miejsca szczególne, znaczące, niezwykle, styczeń 2010

Szyby antyram muszą lśnić czystością. Danuta Simińska, Joanna Kawa-Jawilak i Alicja Śliwińska, montaż wystawy Pokażę Ci Górny Śląsk. Miejsca szczególne, znaczące, niezwykle, styczeń 2010

Przy montażu wystawy Pokażę Ci
Górny Śląsk. Miejsca szczególne,
znaczące, niezwykle,
styczeń 2010

Lidia Rogowicz i Agnieszka Szymula, lipiec 2007

Alicja Śliwińska i Joanna Kawa-Jawilak z Tadeuszem Leśniakiem ze Stryszawy, wrzesień 2007

Wybór prac konkursowych, Joanna Kucz-Pieczka i Agnieszka Czyżewska, październik 2007

Praca nad wydawnictwami,
Krzysztof Skrzypek, Agnieszka
Czyżewska, Barbara Niedoba
i Maria Lipok-Bierwiazonek,
wrzesień 2007

Praca nad wydawnictwami, Maria
Lipok-Bierwiazonek, Krzysztof
Skrzypek i Weronika Nagengast,
wrzesień 2009

Barbara Kopia i artysta malarz
Stanisław Mazuś, przygotowanie
do druku katalogu - wybór
i obróbka zdjęć, kwiecień 2010

u góry
Agnieszka Szymula wypożycza
ekspozaty ze zbiorów Muzeum
Miejskiego w Tychach Grzego-
rzowi Studnickiemu z Muzeum
Śląska Cieszyńskiego,
listopad 2009

na dole
Dział Oświatowy, biblioteka
i kontakt z mediami to domena
Joanny Kucz-Pieczki,
grudzień 2009

Spis treści

Wyjątkowe muzeum – słowo prezydenta	5
Jak powstawało Muzeum Miejskie	7
Struktura muzeum, zbiory, kolekcje	23
Wystawy zrealizowane w Muzeum Miejskim	81
Wydawnictwa	103
Rada Muzeum	104
Członkowie Rady Muzeum o placówce	105
Tyszenie o muzeum	108
Przyjaciele Muzeum	112
Złota Księga Darczyńców	113
Pracownicy	115
Z życia muzeum	117

Patronat medialny

sponsor muzeum

**KOMPANIA
PIWOWARSKA**